

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL” CLUJ

ANUL II.

SEPTEMBRIE 1931.

Nr. 9.

Cooperăția între ciocanul monopolurilor publice și nicovala monopolurilor private

de Victor Jinga.

De obicei, în regimul economic actual, munca depusă într'o afacere este în raport indirect proporțional cu venitul acesteia; adică cu cât o afacere e mai mare cu atât — proporțional — munca organizatorilor ei e mai mică și câștigul mai asigurat.

Aceasta este încă una din multele anomalii ale vieții economice capitaliste în care cel ce are mult are și cele mai mari posibilități de suprabogățire, iar cel ce n'are poartă stigmatul sărăciei vecinice; să se aprecieze doza de imoralitate individuală și inechitate socială cuprinsă în acest regim al cărui profitori sunt gata să pornească oricând cel mai crâncen război de apărare.

În lumina celor de mai sus trebuie apreciat rostul și consecințele monopolurilor private ale producțiunii și distribuției bunurilor de mare consum general. Un om sau o mână de oameni, una sau mai multe instituțiuni permanent însetoșate după o îmbogățire cât mai repede și cât mai mare, se'mbrâncesc — distrugând pe cei mai mici și conrupând — să ajungă ei singuri la isvorul câștigurilor mari și exclusive; și ajung pentrucă sunt stăpâni pe idolul regimului capitalist, au bani și cu bani ce nu poți face și ce nu poți deveni astăzi?

Monopolurile private capitaliste sunt imorale; milioane de oameni sunt puși la cheremul poftelor unui ins sau ale unui clan exploataator. Sustras legilor economice, monopolul taie și spânzură cum vrea și cât vrea. Binele general, necesitatea protecțiunii claselor sărace și ridicarea standardului de viață a acestora sunt subordonate intereselor egoiste și meschine ale unui mănunchi de teijhetari, uneori cu blazon și cari nu ne sfiesc să spună la răstimpuri calculate, cu scrisul, cu cuvântul și pe orice altă cale că servesc interesele obștești, că sunt devotați binelui public și că nimeni afară de ei n'ar putea fericii mai mult societatea. Și găsesc încă proști cari îi cred.

În istoria omenirii, dacă și când ea va fi scrisă obiectiv, lupta de acaparare, mijloacele folosite și îmbuibarea rezultată din acțiu-

nea monopolurilor, trusturilor și a altor instrumente de dominare și ingenuchiare economico-socială, va forma un capitol de care va roși cine va mai avea obraz de roșit.

Beneficiile rezultate din producția sau distribuția unor articole de consum general trebuie să se reverse asupra obștii consumatorilor organizați. Cooperația a născocit admirabilul procedeu care este iust, adevărat, adică restituirea unei părți din excedentul rezultat într-o întreprindere către acei cari prin consumul lor au contribuit la crearea acestui excedent.

Să venim la înfățișarea unui caz concret. În România Statul și-a rezervat un drept de monopol asupra producției și distribuției anumitor articole de mare consum. Atunci când Statul practică bine un asemenea monopol nu este nimic de zis; Statul, în organizarea actuală politică a societății este o creațiune, un exponent al intereselor colectivității investit cu mari atribuțiuni de natură socială, economică, politică, administrativă, etc. Prin urmare, cel puțin teoretic, ce face el face societatea și în numele ei.

În afară de Stat, singura organizație economică cu caracter obștesc este cooperația. În România cooperația a realizat mult, mult mai mult decât se știe în general și se scrie într-o anumită presă. Și realizările ei nu sunt numai de natură economică. În această privință nu insistăm acum și aci.

Cooperația românească a procurat credit, a făcut arândări și cumpărări de pământ, pe alocurea a organizat și producția. În organizarea distribuției articolelor fabricate și a materiilor prime, să recunoaștem, n'am excelat. Și într-o mare măsură acest lucru este explicabil. Comerțul, aflarea deșeurilor pentru produsele pământului și ale mării industriei, este arena în care capitalismul a dat cele mai înverșunate lupte de cucerire și de stăpânire. Și a fost și este încă firesc ca tânăra organizație cooperatistă, în general și românească în special să nu poată marca succese în organizarea distribuției atât din cauza înverșunatei opoziții a comerțului capitalist cât și din cauza complexității acestui gen de activitate care presupune o organizație cât mai perfectă alimentată de cât mai multe fonduri.

În România, când a trebuit să se procure hrană locuitorilor din anumite părți ale țării sau să se distribue cereale pentru semințe, Statul a folosit cooperația. Acest comerț de Stat făcut prin cooperație a dăunat mult acesteia; în condițiile în cari i-s'a impus cooperației să facă acest comerț ar fi fost definitiv sdruncinată orice întreprindere comercială capitalistă oricât de bine organizată.

Condiția elementară în comerț de a vinde aceluia în care ai încredere și de a fi liber să vinzi cui vrei a fost complet nesocotită; cluburile politice, prefectii și primarii impuneau cooperației clientela agreată de ei. Era firesc ca lucrurile să iasă rău, ca mișcarea cooperativă să s'aleagă cu ponoase și cu bolovani de picioare de cari nu se va scutura ușor. Și mișcarea a fost în multe părți compromisă, iar opinia publică, care nu cunoaște condițiile în cari cooperația a fost pusă să lucreze, i-a dat un certificat de crasă

incapacitate, generalizând aproape neîncrederea în acțiunea cooperatistă.

În luna Iunie a. c. Casa autonomă a monopolurilor a ținut licitație pentru distribuirea în întreaga țară a tutunului produs de ea. Era momentul cel mai potrivit pentru ca Statul să restituie mișcării cooperative ceea ce i-a luat prin comerțul ce i-a impus un șir întreg de ani și anume să-i dea prestigiul organizării unei mari afaceri de distribuție și totodată să o întărească economicște prin câștigurile ce ar fi rezultat din această mare operațiune.

Cooperatiia este cea mai vastă organizație economică a țării; antenele acestei mișcări se întind până în cele mai obscure sate; avem zece mii de sate și mai bine de zece mii de cooperative. Aceste celule de organizație economică pot servi admirabil procesului de distribuție mai cu seamă a unui articol monopolizat care deci exclude concurența și riscul. } x.

Și totuși, cu acest prilej, n'a ținut nimeni seamă de cooperatiie. Legislația noastră e prea îmbibată de spiritul capitalisto-negustoresc, imitație prea adeseori neghioabă a textelor streine, pentru ca să i-se rezerve un loc de cinste și acestei cenușerese care este cooperatiia românească. La licitarea distribuției unui articol produs în monopol a fost invitată toată lumea care întrunea anumite condițiuni de ordin material; s'a pretins o garanție care n'a putut-o oferi decât un sindicat ad-hoc constituit de câteva bănci bucureștene în frunte cu Marmorosch, Blank, & Co., câteva din acele bănci despre cari bursa șoptea că se clatină și cari au crezut de bine să se agațe și de colacul tutunului spre a ieși tefere la liman. Și distribuția pe întreaga țară a tutunului a luat-o acest sindicat botezat Societate de distribuire comercială și astfel monopolul public al producției de tutun s'a completat cu monopolul privat al distribuției.

Dar societatea amintită nu înțelege să-și bată capul cu organizarea distribuției și astfel a scos la mezat această operațiune trecând-o asupra subconcesionarilor județeni împreună cu toate răspunderile ce și-a asumat față de Casa autonomă prin contractul de concesiune. Societatea de distribuire comercială își încasează remiza de câteva sute milioane, silindu-se să lase cât mai puțin subconcesionarilor județeni și cerându-le acestora o garanție în numerar în douăzeci de milioane decât aceia dată de ea Casei autonome.

Cercetarea amănuntelor acestui caz este inutilă deoarece chiar numai din înfățișarea în linii mari a chestiunii se poate desprinde atmosfera morală în care ea s'a tratat și s'a aranjat. Dacă mai adăugăm — fapt necontrolabil — că se spune că s'a făcut precum s'a făcut și pentru că ar fi voit să se facă astfel cineva din sfere foarte înalte, fețele umbrite ale acestei afaceri se arată și mai evidente.

Trebue să recunoaștem că și mișcarea cooperativă are în acest caz partea ei de vină. Statul și instituțiile lui mari nu vor să știe de noi, ne socotesc incapabili de a face o treabă bună și mare; asta nu însemnează că noi trebue să stăm cu mâinile în

sân. Instituțiile centrale ale mișcării noastre trebuiau să pregătească din vreme terenul pentru ca distribuția tutunului să se treacă pentru întreaga țară asupra cooperației; și pe cât știm noi n'au făcut aproape nimic în această direcțiune. Noi rămânem numai în domeniul comercial al valorificării cerealelor de unde tragem și po-noase destule tocmai pentru că aci riscul fiind mare și probabilitatea iscării nemulțumirilor și înregistrării de pagube este mai mare; afacerile sigure se iau din mâinile Statului de cătră acei cari stă-pâniți exclusiv de setea de îmbogățire sfiidează mișcarea noastră care în aceste vremuri mai îndrăsnește încă să mai vorbească de interesul obștesc, morală și solidaritate.

Și vor mai veni și alte concesiuni de distribuire a articolelor produse în monopol public. Și de bună seamă că cei de sus nu își vor aduce iar aminte că există în această țară o mișcare economică rurală care de mai bine de 40 de ani înfăptuește lucruri de seamă în viața satelor noastre. Cooperația are încă foarte mult de cucerit însă nu trebuie să aștepte nici un sprijin din partea acelor cari au tot interesul să o vadă cât mai slabă. Mișcarea însăși să-și afirme respectat dreptul la viață fiind de față ori unde se plămădește o acțiune sau se pornește o inițiativă în care ea ar avea un cuvânt de spus și o faptă de îndeplinit.

Statul a făcut și face enorme sacrificii pentru mântuirea unor instituții și salvarea unor interese cari nu au cu lumea românească decât contactul inerent dintre exploatați și exploatați. Cooperația are cu cei mulți ai națiunii legături sufletești și materiale cari o îndreptățesc să le fie purtătoare de cuvânt, apărătoare neobosită.

Trebuie mobilizată întreaga conștiință cooperatistă a țării atunci când se pun deacurmezișul drumului nostru oameni și fapte cari tind spre singura lor țintă: câștigul cât mai mare, dela cât mai mulți și în folosul câtor mai puțini.

Cooperația ca factor educativ

de T. C. Ionescu-Pășcani

Adesea mi s'a obiectat, că prea amestec cooperația în toate, ba în religie, ba în sociologie, deși origina ei e pur sociologică, ca orice instituție a solidarității — ba acum iată și prin pedagogie. N'am făcut-o nici din greșală și nici întâmplător, ci din convingere și continu. Dacă confrății noștri elvețieni, măestrii în ale cooperației ca și în ale pedagogiei, au făcut o foarte isbutită paralelă între cooperație și pedagogia socială a marelui Pestalozzi, fie-ne îngăduit și nouă să tratăm — firește în cadru incomparabil mai modest, chestiunea cu titlul de mai sus.

Intrucât cititorul nostru nu-i totdeauna un pedagog, sau chiar numai un dascăl familiarizat cu științele pedagogice, credem necesar a aminti și câteva chestiuni generale asupra educației și apoi a stabili raporturile cu cooperația.

Când zicem cooperație, înțelegem o înrăurire intenționată și plănuită a educatorului asupra copilului. Dar cooperația nu are a face numai cu copiii prin cooperativele școlare, ci și cu adulții din cooperativele economice, și atunci ea răspunde tocmai sferei de activitate a educației, care își exercită influența ei începând din pântecul mamei și sfârșind la mormânt. În această lungă cale educația se influențează de numeroși factori, adică e supusă determinării mediului, care poate fi: familia, școala, societatea, mediul fizic, etc. Dar acestea nu sunt aceleași în toate vremurile, ci variază după gradul de civilizație, adică evoluează. Și-i firesc să fie așa, căci altfel se demodează, rămâne în urma vremii și atunci nu mai răspund unei adevărate chemări. Familia și școala sunt, trebuie să fie totdeauna în funcție de societate, care la rândul ei, ea însăși primește influența lor.

Să ne oprim puțin la factorul școală. Este el oare în totdeauna în concordanță cu determinantul său, societatea, sau îi trece înaintea, ori rămâne în urmă? Din chiar constatările și plângerile pedagogilor rezultă, că-i rămâne în urmă. În adevăr, vechiul sistem de educație, preconizat de multe școale astăzi, păcătuiește prin: intelectualism, considerând sufletul copilului numai ca intelect și neglijând sentimentul și voința, în vreme ce nouile condiții de viață ale societății cer indivizii cu o voință puternică și creatoare; nerespectarea vârstei copilului, pe care îl consideră după chipul și asemănarea adulților, deși el are o organizare psiho-fiziologică pro-

prie și i se impun astfel să memorizeze cunoștințe inutile și să facă lucruri ce nu-s de vârsta lui; nepregătirea pentru viața reală și pentru o viață în abstracto, dând societății un membru desorientat și în fine prin aplicarea unei metode de învățământ pasive, care toarnă în sufletul copilului ca într'un sac tot felul de cunoștințe din carte, adică o învățătură de vorbe, pe când viața reală cere oameni de fapte, oameni de acțiune cu multă spontaneitate, cu multă inițiativă, care să ajungă la o conducere de sine și ajutorare de sine. Nu intrăm în amănunte, arătând cum e curentul cel nou, sau mai bine zis școala cea nouă, ci amintim numai că ea este singura, care poate servi interesele cooperației, adică ale celui mai nou curent social, ce se afirmă din ce în ce mai mult și care este al viitorului. Dar cu aceasta tot nu am lămurit indeajuns cum cooperația ajunge un factor educativ. Să ne încercăm a o face. Pedagogia care dă directivele școlii se naște din crizele sociale prin care umanitatea trece periodic, deci schimbările în domeniul social se răsfrâng în educație, hotărând idealurile în vederea cărora trebuie să se facă educația individului, celula socială. Dar individul, celula socială, este în acelaș timp și celula care alcătuiește instituția socială, economică, numită cooperativă. Așa dar și educația și cooperația sunt două funcțiuni ale aceluiaș corp, societatea. Ele trebuie să funcționeze convergent cu interesele societății.

Am spus mai sus că știința educației se naște din crizele sociale, dar tot aceste crize nasc și un alt regim economic social cum e cooperația. Prin urmare schimbarea de direcție în educație e concomitentă cu schimbarea de direcție în sistemele economice. Dar ni s'ar putea obiecta cum poate pretinde cooperația ca să se facă educația numai în vederea idealurilor ei, când astăzi suntem sub domnia regimului economic capitalist? Răspunsul e ușor. Școala nouă sau școala activă, care funcționează astăzi în multe părți e concepută tot sub regimul capitalist și deși idealurile lor coincid mai bine cu ale cooperației, totuși cel puțin în teorie, care merge înaintea practicei, nu s'au formulat critici. Totuși practica fiind mai groaie, merge mult mai încet.

Chestiunea aceasta a legăturii dintre cooperație și educație e ridicată mai de mult, am putea afirma chiar că ea dăinuiește din timpul Pionierilor, sau chiar dela înaintașul lor, Robert Owen și Dr. King, dar ceea ce e nou, e faptul, că de o bucată de vreme, e luată în mâini de unii din marii sociologi, cum e Durkheim, autorul importantei lucrări: „Educație și Sociologie“ și Bouglé, care chiar cere ca scopul educației să fie formarea de cooperatori.

Dacă examinăm mai departe influența cooperației ca factor educativ, găsim că introducerea cooperativelor școlare e însăși o revoluție a metodei de învățământ. Chestiunea am tratat-o pe larg, când am vorbit asupra cooperativelor școlare, atât de răspândite astăzi și credem inutil a o repeta.

Introducerea cooperației ca obiect de învățământ, în școlile de toate gradele, în cele mai multe țări, este încă o puternică dovadă, că a început să se înțeleagă chiar de către oficialitatea ca-

capitalistă, că trebuie să se lase drum liber cooperației, ca să-și poată afirma tot mai mult influența ei, nu numai pe terenul înfăptuirii de întreprinderi economice, ci și pe al educației, ca însemnat factor determinant prin rolul său moral.

Din toate fețele sistemului cooperatist — economic, social, moral și spiritual — obicinuit se oprește lumea mai mult la cel economic, ba unii exclusiv numai la el. — Aceasta este o mare greșală, căci însemnează să iei mijlocul drept scop. Dacă de pe urma cooperației lumea s'ar alege numai cu bogăția materială, civilizația capitalistă s'ar preface mai mult ca formă. — Dacă nu tindem a preface sufletul omului din materialist și egoist, cum a eșit din furnalul capitalist, în solidarist, în iubitor de aproapele și în iubitor de dreptate și de cinste, lumea cea nouă, pe care o visează cooperația, pune numai o haină nouă pe un corp vechi. Trebuie să privim cooperația ca pe un mijloc cu care se poate combate lăcomia materială, să facem să intre în viața socială mai mult adevăr, mai multă frăție, adică să ne silim a pune viața economică de toate zilele în mai strânsă legătură cu percepțiile morale ale evangheliei și atunci vom izbuti să facem din cooperație unul din cei mai prețioși factori ai educației.

Numai o mișcare cooperativă animată de un asemenea spirit, își poate păstra veșnic vigoarea și poate nădăjdui să ajungă la izbânda finală.

Sarcina îndrumării și educației operatorilor revenind uniunilor, sperăm, că modestele noastre rânduri ce li s'a dat ospitalitate în organul de publicitate al unei Uniuni, vor îmboldi și mai mult la lucru, întărind convingerea, că fără lumină și educație în spirit cooperatist, încercările atât de trudnice ale cooperației nu pot izbuti pe deplin.

Cooperația maghiară de credit înainte de războiu

de Dr. Gh. Dragoș.

Inițiatorul și sufletul mișcării cooperative maghiare a fost groful Károlyi Alexandru, care încă din anul 1880 a pus problema înființării cooperativelor agricole la sate, făcând și propagandă în acest sens. El a simțit primul necesitatea acestor cooperative, cu ajutorul cărora să se înlănească credite ieftine micilor gospodării agricole, desorganizate și apăstate de urgia cămătarilor. Pe vremea aceea nu exista nici o instituție, care să fi acordat țăranilor credite personale; totul era credit real, chiar și acesta în cantitate restrânsă.

Sub presiunea necesităților și sub influența propagandei grofului Károlyi se înființă la anul 1886 prima cooperativă de credit la Budapesta, cu rază de activitate în tot județul. În jurul acesteia se adună rând pe rând și cooperativele din provincie, înființate ulterior.

La 1894 cooperativa din Budapesta și-a câștigat rolul de centralizare și polarizatoare a mișcării cooperative.

La anul 1896, groful Károlyi, în calitate de președinte al „Uniunii agricultorilor maghiari“ a pus problema cooperatistă și în parlament, luptând pentru alcătuirea unei legi de organizare a cooperației. În anul 1893 legea s'a votat, purtând numele de „legea cooperativelor agricole și industriale de credit“, în baza căreia a luat ființă și „Centrala cooperativelor de credit din țară“, cu scopul de a satisface necesitățile de credit ale micilor agricultori și meseriași, având în același timp rolul de centralizare și organizare a îndrumării și controlului. Centrala și-a început activitatea numai la 1 Ianuarie 1899, când deja exista un număr de 465 cooperative de credit în 48 județe, afiliate cooperativei din Budapesta, care cu începere dela 1894, purta numele de „Institutul central de credit al cooperativelor din țară“. Cu intrarea în funcțiune a Centralei, rolul institutului a încetat, toate cooperativele, atât vechi cât și noi, afiliindu-se acesteia.

Dispozițiile legii din 1898.

Centrala: Scopul ei este de a satisface necesitățile de credit ale cooperativelor afiliate.

Membrii ei sunt de două feluri: 1. fondatori, cari subscriu părți sociale de cel puțin 1000 cor., având răspunderea limitată la valoarea capitalului subscris. 2. Membrii ordinari, — cooperativele afiliate, — subscriind cel puțin o parte socială de două sute cor. Răspunderea lor este de 5 ori capitalul subscris.

Capitalul Centralei e format din: părțile sociale ale membrilor; 1,000.000 cor. contribuția statului. Pe lângă capital, Centrala poate să-și procure fonduri prin emisiune de obligațiuni, a căror valoare nu poate trece însă peste 80% din totalul creanțelor ei față de unități și nici nu poate fi mai mare ca de 10 ori fondul de garanție. Pentru garantarea obligațiunilor emise legea impune să se formeze un fond de garanție de trei milioane cor. Și acest fond s'a format tot din contribuția statului, în titluri. Capitalul social e remunerat cu dividend ce nu poate fi mai mare decât 4%.

Administrația este exercitată de consiliul de administrație¹⁾ de cel al cenzorilor și de adunarea generală. Președintele consiliului e numit prin decret regal, la propunerea Ministerului de Finanțe. Cei doi vice-președinți sunt deasemenea numiți, unul de Ministerul Comerțului, al doilea de Ministerul Agriculturii. Unul dintre cenzori deasemenea este numit de Ministerul de Finanțe.

Consiliul poate alege dintre membrii săi unul sau mai mulți directori executivi, cari însă trebuiesc confirmați din partea Ministerului de Finanțe. Tot acesta numește pe lângă Centrală, un comisar al guvernului, pentru supravegherea administrației. El asistă la adunările generale, la ale consiliului de administrație, având dreptul a contesta anumite decizii neconforme cu legea sau cu statutele.

Modificarea statutelor nu se poate face decât cu aprobarea Ministerului de Finanțe, în înțelegere cu cele de Justiție, Comerț și Agricultură.

Constatăm deci un amestec direct al Statului în administrația Centralei. În schimb aceasta se bucură de o mulțime de favoruri din partea Statului. Amintesc pe cele mai importante:

1. Contribuția de 1,000.000 cor. la capitalul social.
2. Contribuția de 100.000 cor. la cheltuielile de fondare.
3. Contribuția de 3 milioane cor., în titluri, la crearea fondului de garanție al emisiunii de obligațiuni.
4. În caz de nevoie statul contribuie la cheltuielile de administrație cu o sumă de maximum 100.000 cor. anual.
5. Centrala e scutită de toate impozitele față de stat, comune, județe cât și de contribuțiunile față de Camere de comerț.
6. Nu plătește nici taxe de timbre, cu excepția celor cambiale.
7. Deasemenea sunt scutite de impozite dobânzile obligațiunilor emise de Centrală.
8. Nu plătește nici taxe poștale.
9. Au dreptul să înființeze sucursale.

¹⁾ Format din 1 președinte, 2 vice-președinți și 12 membrii, dintre cari 2 numiți de Ministerul de Finanțe, 4 delegați de membrii fondatori și 6 aleși de cooperative.

10. Instituțiilor publice li se dau dreptul a subscrie părți sociale atât la capitalul Centralei, cât și la al Unităților, putându-și plasa fondurile în obligațiuni emise de Centrală.

Repartizarea profitului net se face astfel: în primul rând 10% fondului de rezervă; alte 10% fondului special de garanție al obligațiilor. Restul se distribuie ca dividend membrilor. Ce mai rămâne se împarte în proporție egală între fondul de rezervă și cel de garanție.

Unitățile: Se pot înființa numai prin colaborarea unei autorități publice sau a Centralei. (Art. 2.) Deci chiar prin lege s'a prevăzut amestecul Statului în mișcarea cooperativă. Din această cauză cooperăția de credit a fost în mâna organelor administrative de stat. Chiar înființarea cooperativelor depinde de bunăvoința administrației.

Numărul membrilor nu e limitat. Părțile sociale subscribe nu pot fi mai mari de 100 cor. ele producând o dobândă fixă maximum 5%. Răspunderea se limitează la de 5 ori capitalul subscris. Fiecare membru are numai un singur vot.

Cercul de activitate al cooperativei se poate extinde asupra mai multor comune învecinate.

Imprumuturile se acordă numai la membrii; depuneri și credite se pot primi și dela nemembrii.

Distribuirea profitului net: Acordarea de dividende, cari însă față de capital nu pot trece de 5%; 10% cel mult pentru remunerarea consiliului de administrație. Restul se distribuie fondului de rezervă.

Administrația: Consiliul de administrație, format din 3 membrii, dintre cari cel puțin $\frac{1}{3}$ să fie membrii cooperativei. Toți trebuie să știe scrie și ceti (bineînțeleș ungurește): în acelaș timp să poseadă avere.

Legea înlesnește centralei un mare amestec în administrarea unităților, deci o restrângere prea mare a libertății. Astfel: Centrala are drept să numească atât în consiliul de administrație, cât și în cel de cenzori al unităților câte un membru. Ea are drept de control al administrației cooperativelor. Poate revoca consiliile de administrație și lichida unitățile.

Centrala poate fixa cuantumul și condițiile depunerilor și a altor operațiuni ale cooperativelor. Tot ea aprobă și imprumuturile luate dela terți.

Centrala are privilegiul, înaintea altor creditori, asupra averii cooperativelor.

Favorurile acordate cooperativelor de credit:

1. Scutire de impozitele față de stat, comune, județe și camere de comerț, precum și de timbre, cu excepția timbrelor cambiale. Favorurile se pierd prin ieșirea cooperativei din cadrul Centralei.

Din cele de mai sus constatăm un centralism exagerat în cooperăția maghiară.

Situația cooperăției maghiare de credit.

După ce cunoaștem istoricul și regimul juridic ce stă la baza cooperăției de credit, e interesant să cunoaștem în cifre situația acesteia. Datele de mai jos vor fi edificatoare :

Centrala.

M e m b r i i

Anii	Fondatori	Ordinari (unități)
1899	424	712
1908	470	2096
1913	468	2425

Mijloacele financiare.

Anii	Fond. de asig.				Datorii din obligaț.	Total
	Capital Cor.	Rezerve Cor.	ob.ig. emise Cor.	Depuneri Cor.		
1899	4,164.000	—	3,638.000	4,703.000	—	12,505.000
1908	6,997.000	356.000	5,180.000	26,591.000	26,815.000	65,939.000
1913	7,923.000	912.000	5,151.000	40,608.000	43,058.000	97,652.000

Proporția în procente.

1899	33.29%	—	29.10%	37.61%	—	100%
1908	10.61 „	0.54%	7.86 „	40.33 „	40.66%	100 „
1913	8.15 „	0.95 „	5.30 „	41.50 „	44.10 „	100 „

Din datele de mai sus rezultă o remarcabilă sporire a mijloacelor financiare ale Centralei. Mai accentuat este sporul mijloacelor financiare streine: depuneri și împrumuturi prin emisiune de obligațiuni. În anul 1913 sumele realizate de Centrală din depuneri și din emisiunea obligațiunilor reprezintă 86% din totalul fondurilor ei. De remarcat e faptul că Centrala n'a utilizat decât în infimă măsură creditele băncii Austro-Ungare.

Împrumuturile acordate.

Centrala a utilizat mijloacele financiare disponibile, acordând unităților ei împrumuturi: cambiale, de cont curent, pe obligațiuni și avansuri pe efecte publice. Situația împrumuturilor acordate are următoarea înfățișare :

Împrumuturi acordate

Anii	Cambiale Cor.	Pe oblig. Cor.	In ct. crt. Cor.	Avans pe ef. etc. Cor.	Total Cor.
1899	11,423.000	2,355.000	85.000	74.000	13,937.000
1908	37,737.000	47,458.000	1,152.000	221.000	86,568.000
1913	55,324.000	59,068.000	2,812.000	139.000	117,343.000

Proporția în procente.

1899	82.1%	16.8%	0.6%	0.5%	100%
1908	42.4 „	56 „	1.3 „	0.3 „	100 „
1913	47 „	50.3 „	2.6 „	0.1 „	100 „

Constatăm o creștere, atât totală cât și procentuală, a împrumuturilor cambiale și de cont-curent. Celelalte urmează o tendință de scădere.

Unitățile.

Toate cele 465 de cooperative de credit existente în 1898, când s'a înființat Centrala, i s'au afiliat acesteia. În anul 1899 și următorii, numărul cooperativelor a sporit prin acțiunea Centralei, ajutată de organele administrației publice.

Tabloul de mai jos ne indică pe o serie de ani evoluția numărului unităților și al membrilor:

Anii	No. cooperat.	No. membrilor	No. mediu de membri pe unitate
1899	712	141.623	198
1908	2096	551.514	263
1913	2425	693.194	286

Se observă un spor accentuat și succesiv atât al numărului cooperativelor, cât și al membrilor. E demn de remarcat sporul continuu al numărului mediu de membri pe unitate. Nici nu-i de mirat dacă ținem cont, că cercul de activitate al cooperativelor de credit maghiare cuprindea mai multe comune. De ex. în anul 1913 cele 2425 cooperative de credit își exercitau activitatea în 7761 comune, revenind în mediu 3 comune de cooperativă.

Mijloacele financiare ale unităților.

În anul 1913 situația mijloacelor financiare la cooperativele de credit maghiare prezintă următoarea înfățișare:

Capital Cor.	Rezerve Cor.	Depuneri Cor.	Datorii Cor.	Total Cor.
72,317.000	14,694.000	138,654.000	117,343.000	343,008.000

Proporția în procente.

21.1%	4.3%	40.4%	34.2%	100%
-------	------	-------	-------	------

Predomină depunerile, după care urmează datoriile și numai în al treilea rând mijloacele financiare proprii.

Media capitalului pe unitate e de: 30.000 cor., iar a totalului fondurilor de: 141.450 cor.

Împrumuturile acordate de cooperative în anul 1913 reprezintă suma de cor. 323,901.000 ceea ce în mediu pe unitate face 133.600. cor.

Dobânzile la împrumuturile acordate au variat între 7—9%, iar cele plătite la depuneri au fost în medie de 5—6%.

Situația cooperativelor în timpul războiului n'a marcat nici o schimbare deosebită. S'au înmulțit, cum s'a întâmplat de altfel și la cooperativele românești și săsești, depunerile. Cauza este aceeași: abundența de numerar la sate.

Este interesant că Centrala a făcut în timpul războiului o intensă propagandă printre unitățile sale să contribuie cu sume mari la împrumutul de război Austro-Ungar. Rezultatul a fost că unitățile și membrii acestora au subscris în total 800 milioane coroane (aproape $\frac{1}{10}$ din totalul împrumuturilor de război). Suma este enormă, cauzând multe pierderi cooperativelor, căci a trebuit amortizată.

Cooperația, stadiu de echilibru al vieții sociale*)

de Ing. Gh. Brânduș.

II.

Artificialitatea construcției sovietice a apărut însă mai cu seamă de când cu întocmirea planului de cinci ani (piatiletka) care dacă în unele privinți a corespuns așteptărilor, în majoritatea prevederilor lui însă a apărut ca ceva imposibil de executat. De aceea nici nu se poate vorbi despre un plan de cinci ani, câtă vreme el a fost permanent modificat și transformat, în așa fel că în fiecare an căpăta o nouă configurație. Și e curios că tocmai producția agricolă a fost aceea, care nu s'a supus capriciilor planului. Curios, dar natural, dacă ne gândim că, în afară de voința omului, mai intervin în producție și alte multe elemente și încă primordiale, cari scapă de mecanismul calculelor sale¹⁾. Iar dacă e vorba de industrializarea forțată, apoi întâmpină și ea destule dificultăți, derivând din centralizarea administrativă și mai cu seamă din inerția și netragerea de inimă cu care lucrează organizațiile de control în subordine. Am putea spune că dacă e vorba de procesul producției în Rusia sovietică, el cu nimic nu se diferențiază de cel al statelor capitaliste.

Dar industrializarea forțată a adus și alte neajunsuri. Calculele făcute în birouri, au avut de rezultat deplasări întregi de localități, pentru a așeza marile centre industriale (lucrarea hidraulică dela Dniestroștroi) emigrațiuni de populație în centre ad-hoc alese și derogând în mod flagrant dela un studiu prealabil pentru cunoașterea anticipată a condițiunilor favorabile pentru o nouă așezare omenească. În fața acestor înfăptuiri determinate numai de o putere tiranică, ne revine în minte schița dintr'un volum al Dlui Jean Bart, povestind tragedia unor emigranți din Dobrogea în Siberia. Iar la toate acestea se adaugă disciplina aceea severă și diferențierea în remunerațiunea muncii, nu numai în industrie ci și în agricultură. Poate că în ce privește agricultura, unicul merit al Sovietelor, e că au concentrat pământul după cum se vede în tabloul ce urmează :²⁾

*) Partea I-a în nr. 7—8 a. c. al T. C. A.

1) și 2) Vezi Arthur Feiler: Das Experiment des Bolschewismus, pag. 79, resp. 81 și 190.

Domeniul productiv	Sector individual		Sector colectiv		Din sectorul colectiv			
					Organizații sovhoze		Organizații kowhoze	
	in procente							
	1927-1928	1932-1933	1927-1928	1932-1933	1927-1928	1932-1933	1927-1928	1932-1933
Suprafața agricolă . . .	98	82,2	2	17,8	1,1	3,5	0,9	14,3
Cereale	98	83,6	2	16,4	1,1	3,3	0,9	13,1
Recolta de cereale . . .	97,9	80,2	2,1	19,8	1,1	4,3	1,0	15,5
Mărfuri agricole . . .	92,5	57,4	7,5	42,6	3,7	17,3	3,8	25,3
Producția totală . . .	98,2	82,9	1,8	17,1	1,2	3,1	0,6	14,0
Producția de fabricate	95,6	74,7	4,4	25,3	3,6	8,6	0,8	16,7

Dar acest merit e atât de palid încât am putea afirma că nu spune nimic. Concentrarea terenului agricol nu-i o înfăptuire pură sovietică. Statele apusene de mult au trecut și ele la acest lucru; cât privește America, avem în ea tot un concurent așa de periculos ca și Rusia sovietică.

Dar această concentrare a terenului agricol e și mai aparentă și deci cu atât mai puțin de nuanță specifică sovietică, dacă ne vom gândi că pe lângă uriașele ferme ale statului înglobând regiuni de întinderi extraordinare, organizațiile colective agricole particulare sunt de mai multe feluri și categorii: unele au în comun numai lucrarea pământului păstrându-și fiecare individ proprietatea lui și a uneltelor, altele au totul în comun în afară de viața familială, iar altele în fine au în comun și creșterea copiilor.

În fine unde pare să fi dat rezultatul cel mai lamentabil revoluția bolșevică, a fost însăși întocmirea acestui plan de cinci ani, care pe urmă a devenit de patru și acum pare a se fi redus la doi. Zicem că a dat rezultat lamentabil, pentru că prin întocmirea planului s'a recunoscut necesitatea unei epoci de tranziție, dela perioada în care se găsea Rusia sub țarism, la perioada regimului pe care vor să-l înfăptuiască bolșevicii. Și asta după ce zece ani de zile dictatura proletară căuta calea de socializare forțată și directă. Chiar după curgerea timpului prevăzut în plan nu se poate spune că s'a terminat colectivizarea, pentru că conform tabloului ce l-am dat mai sus, în anul 1932-33 abia și numai într'un singur domeniu al producției se ating 47%, în celelalte procentul se reduce până la abia 16,4%.

Din aceste expuneri nu putem deci trage concluzia că socializarea în Rusia sovietică a fost încununată de succes. Când e vorba de egalitate, apoi ea a dispărut cu totul, cum era și natural. Și nu se poate spune că sovietele n'au întrebuințat toate mijloacele de silnicie, pentru a duce la îndeplinire aceea ce urmăreau. O experiență socială însă, oricâte mijloace de forță ar avea cineva la dispoziție, nu se conduce cum se conduce un atelier. Nu se pot concepe distribuțiuni de oameni pe terenuri alese la întâmplare,

provocând așa numitele emigrațiuni bolnave¹⁾ și menite a muri înainte de a se naște.

De altfel ori unde s'au încercat asemenea experiențe, ele au eșuat. Și în America și cu atât mai mult în Germania, coloniile sociale²⁾ formate pe bază comunistă au dat rezultate negative, cu toate că egalizarea și comunizarea au pornit dela diferite teorii. Nereușita acestor formațiuni sociale de natură utopistă a explicat-o de altfel și sociologul W. Sombart, în conferința sa ținută la București³⁾ spunând: evoluția se desfășoară în așa fel încât noile sisteme economice, constituindu-se în sânul celor vechi, se manifestă și-si desfășoară ulterior propria lor viață, fără ca prin aceste vechile sisteme economice să dispară. Așa se dezvoltă deci și viața socială, desfăcându-se permanent prezentul din trecut și viitorul din prezent, în mod lent și continuu, fără prăbușiri și fără răsturnări. Chiar când se pare că istoria definește un ev, sau o epocă, acest fapt este pe nedrept pus în legătură cu un singur an.⁴⁾ Insași revoluțiunea franceză a fost rezultatul unui timp îndelungat de frământări, iar anul 1789 a consfințit numai în mod legal ceea ce se obținuse cu mult înainte.⁵⁾

Tocmai de aceea socialiștii moderați au abandonat teoria egalității absolute și preconizând numai o socializare a factorilor producției în cazul când revoluția proletară se va înfăptui, o eșalonează și pe aceasta pe un timp îndelungat.⁶⁾ „Odată ce socialiștii vor avea majoritatea în parlament, exproprierea va începe. Nu se vor socializa însă decât întreprinderile ce vor fi ajuns la maxima dezvoltare — ce vor fi atins adică gradul de monopol. În primul rând minele; apoi celelalte industrii, treptat în timp de decenii, în măsura coacerii lor... În acelaș timp, marea proprietate rurală, pădurile, etc. Cum se va face exproprierea? Aici vine surpriza. Capitalistului expropriat, statul îi va asigura pe timp nelimitat venitul de până atunci. Dacă spre pildă fabrica îi producea un milion anual, i se va servi un milion, fără să-i ceară nimic în schimb.“⁷⁾ Iată transformarea preconizată de socialiștii moderați. Și nimeni nu se poate pronunța, când și dacă acest lucru se va înfăptui. Dar dacă se va înfăptui tot acelaș socialist spune: „iară banul va fi ban ca și în ziua de azi, leafa leafă și să nu vă închipuiți că un distins inginer va fi plătit la fel cu lucrătorul necalificat. Plata, ne spune Kautsky, o va hotări ca și azi, oferta și cererea.“⁸⁾ Iar mai departe: „timp de mai multe decenii, legiuni

¹⁾ Vezi Analele economice și statistice, nr. Martie—Aprilie—Mai 1931: Planul de 5 ani al sovietelor de P. P. Nițescu.

²⁾ Vezi Revista de Sociologie, anul I, nr. 2, pag. 11—18.

³⁾ Vezi idem: Critica teoriilor marxiste, pag. 18.

⁴⁾ Vezi „Gazeta Transilvaniei“, nr. de Paști din 1919.

⁵⁾ Vezi revista „Minerva“ an. III, nr. 2—3 pe 1931, pag. 31: A. Oțetea, Abolirea vechiului regim francez și formarea spiritului revoluționar.

⁶⁾ K. Kautsky: Revoluția proletară, luată din H. Sanielevici, Noi probleme literare, politice, sociale, pag. 224.

⁷⁾ și ⁸⁾ Vezi H. Sanielevici: Noi probleme literare, politice, sociale, cap. Semne premergătoare, pag. 227.

de savanți burghezi au combătut socialismul cu argumentul că oamenii nefiind dela natură la fel înzestrați, o absolută egalitate economică între dânșii, este cu neputință și chiar nedreaptă. Ei bine socialismul le joacă festa de a fi de aceeași părere cu dânșii.“

În fața acestor argumentări se vede deci, cât de utopice rezultate se urmăresc prin răsturnările fără sens din Rusia sovietică. Și dacă am făcut o atât de adâncă pătrundere în expunerea situației economice creată de cele două regimuri antagoniste: capitalism și comunism, a fost numai pentru a cerca să dovedim în mod irefutabil că ele sunt egoiste și nu urmăresc decât un interes singular pentru fiecare din ele. Iar în ce privește solidarizarea lor în tabere, este cazul să amintim că aceste tabere reprezintă interese particulare și din însumarea lor, oricât de numeroase ar fi aceste interese particulare, nu vom avea nici odată ca rezultat interesul public.¹⁾

Când deci capitalul s'a manifestat, iar lucrătorii solidarizați și-au dat seama de interesele lor, au început acele lupte surde cari au făcut ca producția să se desfășoare în scrâșnirile de dinți ale unei tabere și în rânjetele de ironie ale celeilalte. De aici deci stricarea clasicului echilibru al vieții economice și sociale și căutarea unor permanente mijloace pentru regăsirea lui.

Situația a trebuit să se îndrepte spre nivelarea profundeii prăpastii ce despărțea taberile în luptă: Capitalul însuși a început să se convingă că și interesul lui, este să întindă o mână de frăție, iar lucrătorii însăși trebuiau să se convingă că puterea capitalului e departe de a intra în agonie. Căci ceea ce face forța lui nu este atât banul, cât celelalte forțe — cari nu sunt neapărat niște virtuți — pe cari banul nu face decât să le materializeze și cari sunt: spiritul de întreprindere, darul prevederii și al deciziunii, cunoașterea oamenilor și a slăbiciunilor lor, autoritatea șefului etc.²⁾

Petru a se putea începe o punte de trecere peste deschizătura ce despărțea pe lucrători de capital, cel din urmă a început a face concesiuni, cari constau în a acorda celor dintâi onorarii în afară de leafa pură. Acestea au fost:

1. Subvențiuni, ajutoare, construcții de instituțiuni de cultură corporală și morală etc.³⁾ De sigur că nu este așa de ușor să se aprecieze în bani aceste ajutoare. Dar dacă sub această formă ne-transformarea ajutoarelor în bani, date de capital lucrătorilor era greu de făcut, tot lor li se serviau importante sume sub forme de gratificații etc. În unele instituțiuni s'a mers atât de departe încât aceste gratificații formau o parte importantă din venitul întreprinderii. Așa de exemplu „Comaniile franceze de drum de fier“ în anul 1913, dăduseră ca subvenții, gratificații și ajutoare lucrătorilor în raport cu profitul lor, sumele precum urmează: ⁴⁾

¹⁾ Vezi Charles Gide: Salariul, trad. de N. G. Eremie, pag. 54.

²⁾ „ Dtto, pag. 55.

³⁾ „ Dtto, pag. 61.

⁴⁾ „ Dtto, pag. 62.

Compania Nord	26 milioane subvenții și	39 mil. dividende.
" P. L. M.	40 "	" " 45·5 " "
" Orléans	27 "	" " 35·4 " "
" Est	24 "	" " 22·0 " "
" Midi	13 "	" " 12·5 " "

total deci 130 mil. subvenții, față de 145·5 mil. dividende. Prin urmare primele erau 84% din dividende. Iar pentru ca aceste cifre să apară în o și mai justă valoare, vom menționa că în anul 1900, totalul ajutoarelor date, au fost numai de 39% din dividende. În 13 ani deci, ajutoarele, primele și gratificațiile s'au mărit la mai mult de două ori.

2. O mai directă influență asupra îmbunătățirii vieții materiale a lucrătorilor, au constituit-o primele. Ele erau de diferite categorii răsplătind: o muncă în plus, atențiunea, buna credință a lucrătorului și aducându-i în unele cazuri un spor de salar de 20%. Cum însă criteriul după care se distribuiau aceste prime, avea în el mult subiectivism, de sigur că lucrătorii au detestat acest fel de supra-remunerare a muncii lor.

3. Dar un sistem care să intereseze direct pe lucrători în mersul producției, l-a constituit așa numita: participare la beneficii. Acest sistem nu numai că măria salariul lucrătorilor, dar îi silia să facă economii, prin faptul că dislocându-se din beneficiul întreprinderii o sumă oarecare, o parte se distribuia lor, iar alta li se punea în contul lor la casele de economie. De sigur, rezultatul a fost mai mult sau mai puțin eficace¹⁾.

Căci dacă lucrătorul știa că i se vor servi acele prime provenite din participarea lui la venitul întreprinderii, le conta în bugetul său gospodăresc și le cheltuia înainte de vreme. Acest lucru l-a văzut celce subscrie aceste rânduri, în mod direct de altfel și nu la salariați inferiori din punctul de vedere al culturii ce posedau ci chiar la funcționari cu școală. Natural că în unele cazuri aceste sume cuvenite lucrătorului, nu aveau mare influență asupra unei importante posibilități de confort ce lucrătorul și l-ar fi putut permite. În raport cu salarul, la întreprinderile la cari această primă era în uz, se da în Statele Unite:

La $\frac{1}{3}$ din întreprinderi	6% din salar ²⁾
" $\frac{2}{3}$ "	6—10% din salar
" $\frac{1}{3}$ "	peste 10%,

mergând la unele până la 100%. În Franța cele mai bine plătitore întreprinderi uzând de participarea la beneficii au fost: Companiile minelor dela Blanzuy (Montceau, Saône et Loire, etc.). În 1907 participarea la beneficii se urca la aceste stabilimente la 300.000 frs. iar în 1918 ea s'a urcat la 3.900.000 frs. reprezentând în

¹⁾ Vezi Charles Gide: Salariul, trad. de N. G. Eremie, pag. 68.

²⁾ Ibidem pag. 77.

mediu 500 frs. de lucrător și 30% din salar¹⁾). Aceasta în ce privește Franța. În Anglia de asemenea s'a practicat această participare la beneficii, dând în perioada 1912—1914 până la 16% din salar²⁾) În diferitele țări cari practicau acest fel de a supraremunera munca, supraremunerare care a fost combătută acerb de socialiști, numărul întreprinderilor au variat precum se vede mai jos:³⁾

	1893	1900	1911
Franța	145	88	114
Anglia	89	84	77
Statele Unite	35	23	43
Germania	22	32	46
Elveția	17	—	14
Olanda	6	—	12
Belgia	4	—	—
Diverse	29	15	15

După cele ce reies din tablou se vede că întreprinderile au tot abandonat acest sistem al participării lucrătorilor la beneficii, întrucât lipsia spiritul bun al înțelegerii și frățietății reciproce⁴⁾.

4. În fine o altă modalitate prin care capitalul a căutat să umple golul ce-l despărția de muncă, pentruca echilibrul în producție să se refacă treptat, a fost sistemul acționariatului muncitoresc. El se deosebia de sistemul participării la beneficiu prin faptul că în loc de a se distribui salarii banii direct, sau a-i depune la casa de economie, o anumită parte din ei, se plasa în cumpărare de acțiuni. Astfel lucrătorul devenia din simplu proletar, posesor al unui număr de acțiuni, deci al unei părți din capital. Fie că aceste acțiuni se distribuiau direct lucrătorilor proporțional cu valoarea sumei ce li se cuvenia din beneficiu, fie că se făcea o asociație a lor, care primia acțiunile achiziționate, iată o modalitate prin care salariatul devenia și om cu un rol în organizarea producției⁵⁾. Cu cât sistemul de a interesa pe lucrător direct în procesul producției se accentua, cu atât organizațiunile sindicale îl combăteau, pentrucă ele vedeau cu groază pe lucrător, transformat într'un fel de coasociat al capitalismului, având și el unele drepturi în conducerea întreprinderii ca: încasarea beneficiului cuvenit acțiunilor sale, participarea la adunările generale cu drept de vot, etc.⁶⁾ Diferitele țări au practicat aceste modalități de a împăca cele două clase în luptă cu rezultate mai mult sau mai puțin vizibile. În fine paralel cu aceste sisteme de satisfacerea nevoilor materiale, au început a se întreprinde cele de natură morală ca: înstituiții de cultură, legiferări favorabile în ce privește timpul de lucru, etc. etc.

¹⁾ Vezi Charles Gide: Salarul, trad. de N. G. Eremie, pag. 77—78.

²⁾ Ibidem pag. 77—78.

³⁾ Ibidem pag. 81.

⁴⁾ Ibidem pag. 82.

⁵⁾ Ibidem pag. 85.

⁶⁾ Ibidem, pag. 86, resp. 34.

Dar sub formele pe cari le-am menționat, proletariatul nu s'a arătat mulțumit de răsplata muncii ce i se dădea. În cele mai multe cazuri, remunerațiunile speciale lucrătorii le priviau ca o cursă întinsă de capitaliști pentru a-i solidariza la opera lor pe care o combăteau. De aceea, forma spre cari se îndreaptă azi modalitățile pentru a niv. la prăpastia dintre muncă și capital este cooperăția. Deja ea a început să se manifeste concomitent cu celelalte mijloace prin cari capitalul căta să împace clasa muncitoare și s'o dispună la colaborare. Acționariatul muncitoresc nu este decât o formă nepăfectă a instituției cooperăției. Ea întrunia puterea unită de muncă cu însuși capitalul care se năștea din contribuțiunile lucrătorilor. În felul acesta sprijinindu-se pe muncă și punând și capitalul în slujba acestei munci, vedeau lucrătorii mântuirea vieții lor. În afară de forma pură a cooperăției, s'a desvoltat între lucrători un sistem original de muncă: munca în comandă¹⁾. Acest sistem consta în faptul că lucrătorii erau organizați în echipe, în fruntea cărora era câte un șef. Șeful angaja în numele grupului o muncă anumită pe un preț anumit. Relațiile directe între lucrător și patron erau suprimate; ceea ce se respecta era cuvântul șefului echipei. În felul acesta fiecare lucrător contribuia la lucrare în modul cel mai optim, primindu-și plata dela șeful echipei. Era un fel de a sta sub mândria unei auto-guvernări. Dela această formă de cooperăție, între lucrători, s'a trecut prin sistemele primelor, participarea la beneficii și acționariatul muncitoresc la un fel de cooperăție reciprocă a celor două clase, isbutindu-se tot mai mult să se niveleze asperitățile dintre ele și deci să se consolideze zi cu zi echilibrul producției, al vieții economice și sociale. Forma desăvârșită sub care echilibrul acesta va deveni indiferent va fi de sigur forma păfectă a cooperăției muncii și capitalului, formă pe care unii socialiști au combătut-o²⁾, dar în care mulți văd singura modalitate posibilă de a atenua extremele³⁾.

Iată deci sistemul care tinde să echilibreze viața socială din penduiările sale: cooperăția. Această soluție o acceptă și socialismii moderați. „Ce vor deveni întreprinderile socializate? Vor încăpea ele oare pe mâna unor biroucații atotputernice și tiranice? Doamne ferește. Ele vor deveni cooperative în cari statul, producătorii (lucrătorii, funcționarii, inginerii etc.) și consumatorii vor fi tovarăși și pe cari le vor conduce niște consilii de administrație formate din delegații acestor trei categorii de interesați⁴⁾. Iată dar că echilibrul actualului sistem de producție e văzut în aceeaș soluție de ambele tabere în luptă. El se consolidează pe zi ce trece, stabilindu-și forma definitivă în cooperăție. Cooperăția duce deci la ștergerea urii dintre clasele sociale, creind o atmosferă de frățietate, dar nu de egalitate.

¹⁾ Vezi Charles Gide : Salariul trad. de N. G. Eremie, pag. 86, resp. 34.

²⁾ Vezi Dobrogeanu-Gherea, Neoiobăgia, Băncile populare.

³⁾ Vezi Șerban Voinea: Marxism oligarhic, cap. Tărănimea și politica pag. 243.

⁴⁾ Vezi H. Sanielevici : Noui probleme literare, politice, sociale pag. 229.

Asociațiile agricole

de Mina I. Grădinaru.

Agricultura țării noastre strivită de concurența poolurilor americane și a colectivizărilor comuniste a căror produse de pe urma muncii forțate se valorizează de către statul sovietic, nu are alt drum de urmat, decât acela al cooperatismului.

Conducătorii economiei noastre naționale aveau îndatorarea să cunoască și să prevadă organizarea producției agricole ca și aceea a valorizării produselor cu câțiva ani mai înainte. Ba, de pe urma lor ne putem mândri cu ceva: intențiile bune ale înfăptuirilor ce le promiteau au rămas rezervele viitorului...

D-l Ionescu-Sisești, Ministerul Agriculturii și un bun cunoscător al problemelor agricole ce frământă țara noastră, a realizat în sesiunea trecută a parlamentului, Legea Asociațiilor Agricole acordând însemnate avantajii producătorilor, cari prin asocierea în comun, își vor lucra pământul, îmbunătăți culturile și valoriza produsele. Asociațiile vor primi împrumuturi dela instituțiile garantate de stat, cu o reducere de 6%, reduceri pe C. F. R. la transportul produselor, precum și tehnicieni — agronomi — cari să-i îndrumeze în mod gratuit, pentru întrebuințarea mașinilor, semințe selecționate, planuri de cultură, etc.

Prin aceste asociații se urmărește sporirea producției cantitativ, dar mai ales calitativ, reducerea cheltuielilor de producție la minimum prin introducerea mașinismului și sporirea tuturor ramurilor de activitate ce sunt în legătură cu agricultura cum ar fi industrializarea și valorizarea produselor agricole.

Pe lângă acestea, legea a trecut organizarea lor în mod distinct de restul mișcării sub supravegherea Ministerului de Agricultură.

Întâi trebuie să mărturisim că față de această lege de o importanță și de un curaj deosebit, nimeni nu se gândește la critică, ci la o întregire a ei ca să corespundă cât mai adecvat scopului ce-l urmărește. Nu trebuie să ne oprim la greutatea înfăptuirii asociațiilor cum ar fi cazul, când pentru aratul cu tractorul va fi nevoie ca hotarul să fie tăiat pentru un moment, ca apoi să fie refăcut după semnele dela capetele proprietății. Se aduce ca argument foarte adeseori obștiile dinainte de război, dar să nu se uite că pământul care-l munceau atunci era în arendă și lipsa de pământ era atât de simțită încât aceasta era singura cale de stăpânire și

muncă pentru care trebuie să accentuăm numai organizarea lor femeinică, cu agronomi și cu un control serios, fiind bine cunoscute în Italia și Ungaria de oamenii de specialitate cari le admirau. Și întreaga această realizare a aparținut Casei Centrale a Băncilor Populare, Cooperativelor și Obștiilor sătești. Astăzi, dacă săteanul este proprietar definitiv și are bucata lui de pământ nu-și mai poate valoriza produsele și deci nevoia de asociere este tot atât de simțită ca și atunci. Prin aceasta se evidențiază că nevoia este aceea care întovărășește pe săteni, nouă conducătorilor revenindu-ne numai sarcina de a-i conduce și îndruma, rol dela care Statul nu poate abdica.

De aceea legea trebuiește mai mult extinsă și cunoscută. Iar pe de altă parte se mai cer următoarele:

1. Așa cum este mișcarea cooperativă din țara noastră, cu toate păcatele ei de azi, ea este aceea care a dat țărănimii noastre primul ajutor material, a educat-o pentru toate drepturile cetățenești și în special pentru exercitarea votului universal, școală pe care a făcut-o din 1903 până în 1918 căci fiecare membru are în adunarea generală un singur vot. Astfel că acțiunea de cooperatizare a agriculturii noastre prin noua lege nu poate fi concepută în mod separat de restul mișcării, ci această tendință să fie generalizată pentru întreaga mișcare dela celulă până la cea mai superioară organizație.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

2. Stabilirea unei legături strânse între producție și valorificarea produselor. Căci, dacă producătorul nu va beneficia de întreaga valoare a produselor sale prin organizațiuni cooperatiste distincte, cari să-l puie în contact direct cu piața străină sau cu consumatorul intern, nu va exista pentru el nici stimulul de a se adapta acestei noi tendințe. O vizită făcută în vara anului trecut în Cehoslovacia sub auspiciile Oficiului Național al Cooperăției Române ne-a relevat următorul lucru: câte 5—10 comune au înființat câte un magazin agricol (cooperativă) înzestrat cu tot utilajul modern pentru depozitarea cerealelor și curățirea lor. În afară de aceste operațiuni valorizează și furajele membrilor aprovizionându-i cu îngrășăminte, cărbuni și mașini. La construcția lor Ministerul participă cu subvenții. La fel procedează Statul și cu introducerea electricității la sate, care nu poate fi introdusă decât prin cooperative acordându-le subvenții în raport cu starea materială a comunei. Aceste magazine agricole sunt preferate a aproviziona Armata cu grâu și furaje ca și aprovizionarea fabricilor de bere cu orz. Inșă, nici o cereală nu se predă cumpărătorului până nu a fost curățită de corpurile străine. Deci, contrar celor ce se petrec la noi unde cerealele se încarcă în vagon așa cum le aduce producătorul de unde urmează o scădere a prețului de vânzare plus întreg cortegiul de nemulțumiri în tranzacțiile interne ca și internaționale. Am rămas uimit când la magazinul cooperativ de grâne din Praga, directorul acestei instituții mi-a afirmat că până mai anii trecuți a cumpărat orz din județele Dorohoi și Botoșani pe care după ce îl curăța de corpurile străine îl exporta în Cehoslovacia.

3. Infăptuirile agricole cer astăzi două lucruri : sprijin material și oameni. Acest sprijin nu trebuie înțeles sub forma de danii, ci numai avantajii cum ar fi la cumpărarea mașinilor agricole sau preferarea lor în aprovizionarea armatei cu cereale, furaje și carne. Prin oameni înțelegem acele elemente pe cari nu am greși dacă le-am numi „haretiste“ cari să pornească inițiativele locale cu agromomul, preotul și învățătorul precum și orice alt element de încredere dar mai ales pe proprietarii mari ai satelor cari pot aduce cel mai însemnat aport în conducerea lor. La această operă trebuie să conlucreze în mod armonic toate elementele ce vin în atingere cu satul, iar toate organele de inspecție trebuiesc îndreptate dela biurouri către sate.

Incheem aceste rânduri isvorâte din cea mai largă bunăvoință de a servi cât mai neîntârziat un ajutor mai larg săteanului nostru, cu următoarea întâmplare a unui conferențiar de al „Astrei“ într'o comună când după terminarea conferinței un sătean s'a ridicat și i-a spus : „Toți domnii cari vin la noi spun lucruri frumoase, dar nici unul nu rămâne cu noi în sat să facă ceva. Vin, vorbesc și pleacă“. Deci, să luăm aminte, că întreaga noastră atențiune trebuie îndreptată către sate, până nu e prea târziu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj.

Cooperarea în slujba promovării aviculturii (creșterii păsărilor)

(Referat prezentat Uniunii „Ardealul“ de dl ing. agr. subinsp. I. Kertes)

Depresiunea economică, ce în cursul acestui an a atins un punct culminant a dat de gândit tuturor factorilor competenți; din zi în zi se țin conferințe și consfătuiri, se caută soluții bune și modalități practice pentru salvarea situației producătorilor mici și mari, totuși se pare, că efectul dorit al măsurilor luate până în prezent nu se prezintă și criza este încontinuu în creștere. Evenimentele economice din ultimii trei ani ne-au învățat, că s'a terminat cu ideologia creșterii producției de cereale până la infim și că trebuie să ne îndreptăm activitatea, spre îmbrățișarea și a altor ramuri de producție laterale, cum sunt pe lângă creșterea vitelor, pomicultura, albinăritul și înainte de toate avicultura sau creșterea pasărilor domestice. Nenumăratele exemple din străinătate și dela noi au dovedit, că avicultura în ultimul deceniu a devenit o problemă foarte importantă în îmbunătățirea stării materiale a populației rurale și că ea reprezintă un adevărat și permanent izvor de câștig, ce la noi nu s'a apreciat și nu s'a exploatat până în prezent îndeajuns. Nu este locul aci, să arătăm cu cifre și date statistice veniturile enorme, ce se pot realiza printr-o sistematică creștere a pasărilor în alte țări, ci ne mărginim a pune în evidență numai o singură cifră ce privește exportul de ouă al României, care în anul 1930 s'a ridicat la 1930 vagoane (277.683.000 buc.) în valoare de circa 900 milioane de lei. Având în vedere, că cantitatea de mai sus s'ar putea dubla în scurt timp cu ușurință prin îmbunătățirea raselor de găini comune, (ce se cresc la noi), este evident, că îmbrățișarea aviculturii astăzi cade în primul plan între toate măsurile economice, ce s'au luat și ce se vor mai lua în viitor în vederea înlăturării crizei atât de accentuată.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor în slorință, de a veni în ajutorul producătorilor și crescătorilor de pasări în ultimul timp a luat o serie de măsuri cu privire la promovarea aviculturii, între care reținem următoarele:

a) Prin votarea Legii pentru Exportul de Ouă în anul 1930 s'a reglementat comerțul oului destinat la export și s'a rezolvat problema standardizării ouălor, dându-se un stimulent foarte simțitor în vederea ridicării producției de ouă.

b) Din inițiativa Oficiului Național al Cooperăției Române s'a organizat în luna Decembrie 1930 un ciclu de conferințe științifice ținute la Institutul Național Zootehnic, București, cu conducătorii cooperativelor din toată țara în vederea organizării cooperativelor speciale pentru colectarea și valorificarea ouălor, iar mai târziu în luna Ianuarie a. e. tot la Institutul Zootehnic, București, s'au ținut cursuri de avicultură cu organele Oficiului Național al Cooperăției Române pentru însușirea cunoștințelor speciale, ce privesc avicultura și valorificarea ouălor. Faptul, că Ministerul de Agricultură în luna Maiu a. e. a mai organizat și un curs de specializare în avicultură la Academia de Înalte studii agronomice din București, unde a luat parte un număr de cca. 70 auditori din toată țara, este o dovadă eclatantă, că și forurile cele mai înalte se ocupă cu problema promovării aviculturii și dorește, ca această ramură de producție să fie îmbrățișată în păturile cele mai largi ale populației rurale, unde nu pot

pătrunde alte organizații economice, decât cooperative, care după cum vom arăta mai jos au un rol hotărâtor și foarte important în organizarea crescătorilor țărănești și a valorificării producției de ouă.

e) Și pentru ca să fim croniciari fideli în enumerarea măsurilor de guvernământ luate până în prezent pentru promovarea aviculturii nu putem să nu amintim acțiunea laudabilă a Uniunii Camerilor de Agricultură din București, care nu de vult a depus bazele unei mari stațiuni centrale pentru creșterea pasărilor de rasa Rhode Island la Ferma Băneasa a Academiei de înalte studii agronomice din București, organizând o asociație în care se cuprind toate Camerele de Agricultură, care contribuie la cheltuiala înzestrării ei cu clădirile și instalațiile trebuincioase.

Problema ce ne-am propus s'o dezvoltăm prin acest referat după cum am arătat mai sus nu este nouă, ci ea a preocupat deja și Oficiul Național al Cooperăției Române, care ca o instituție superioară de îndrumare și control al cooperăției române prin diferite instrucțiuni a luat dispozițiuni în vederea organizării cooperativelor speciale pentru valorificarea ouălor. S'au făcut încercări pentru constituirea unor cooperative de acest soi, însă credem, că rezultatele obținute prin aceste cooperative sunt puțin mulțumitoare, pentru că ele sunt constituiti premature și ar fi trebuit precedate de alte măsuri de organizare în cadrele actualelor cooperative. Din experiența ce am avut ocaziune să o câștig în legătură cu organizarea cooperativelor specializate în valorificarea ouălor am tras următoarea concluzie:

Nu se pot organiza cooperative centrale pentru valorificarea ouălor, până când nu vom încerca în cadrele actualelor cooperative de orice gen îmbunătățirea raselor de găini comune, ce se cresc în gospodăriile noastre țărănești și până când sătenii nu vor fi îndrumați prin unitățile existente pentru preschimbarea sau ameliorarea rasei comune în vederea ridicării producției de ouă.

Pornind de la constatarea făcută în introducere, că ridicarea producției de ouă este o necesitate imperioasă din punct de vedere național economic, și că ea nu se poate realiza, decât prin îmbunătățirea raselor de găini comune și adoptând principiul stabilit și adoptat de toată lumea economicistă, că în organizarea gospodăriilor țărănești cooperativa are un rol hotărâtor înaintea tuturor altor organizații economice, în cele de mai jos îmi permit să arăt care este rolul cooperăției în organizarea crescătorilor de pasări și care sunt mijloacele cele mai practice, prin care cred, că se va putea obține rezultatul dorit.

Cooperăția poate avea două roluri importante în promovarea aviculturii și anume:

1. Organizarea micilor ferme model la sediul unităților cooperative existente, care fermă am putea s'o denumim și „Stațiune avicolă cooperatistă“.

2. Valorificarea ouălor și a pasărilor vii sau tăiate.

La realizarea primului rol pot lua parte toate unitățile cooperative de orice natură, având orice număr de membri și capital; la organizarea valorificării ouălor și a pasărilor pe lângă unitățile existente vor putea funcționa și cooperative specializate în valorificarea ouălor, întrucât cooperativele existente vor avea cantități mari de produse, ce nu se pot vinde, decât printr'o cooperativă centrală constituită în acest scop prin federalizarea unităților locale.

Din cele de mai sus reiese deci, că problema îmbunătățirii aviculturii și a valorificării produselor de ouă se va putea rezolva în cadrele actualelor unități cooperative și că constituirea cooperativelor specializate nu este actuală, decât atunci, când prin activitatea unităților locale producția se va ridica la o cantitate așa de mare, încât se va simți nevoia de organizare a unei cooperative centrale de desfacere.

Organizarea stațiilor avicole cooperatiste, scopul și atribuțiile lor.

Organizarea stațiilor avicole cooperatiste după cum am arătat mai sus este în strânsă legătură cu activitatea unităților cooperative în ființă. Consiliile de administrație ale unităților de orice grad pe baza statutelor

pot lua inițiativa înființării unei mici stațiuni avicole la sediul unității și prin adoptarea unui regulament de organizare, ce se va elabora de către Uniunile de cooperative regionale pot începe acțiunea îmbunătățirii rasei comune după normele, ce se vor descrie anai jos.

a) Să procure în cont propriu și să crească rase de găini bune ouătoare și bune de carne și să distribuie la locuitorii membri și nemembri pasări de rasă pură.

b) Să ajute la dezvoltarea și intensificarea aviculturii în vederea îmbunătățirii raselor comune și a ridicării producției de ouă.

c) Să organizeze desfacerea în condițiunile cele mai bune a produselor de ouă și a pasărilor.

d) Să sprijine activitatea economică a membrilor în vederea promovării aviculturii și a organizării crescătoriilor țărănești, și să ajute la educația profesională a locuitorilor în ceea ce privește îmbunătățirea raselor de găini și a valorificării produselor.

Unitățile cooperative, ce hotărăsc înființarea stațiilor avicole vor fi îndrumate și sprijinite în acțiunea lor de către organele tehnice ale Oficiului Național al Cooperăției Române sau ale Uniunilor de Cooperative, iar locuitorii, cari doresc să beneficieze de avantajele, ce se vor acorda prin stațiunile avicole cooperatiste, se vor supune obligațiilor, ce li se vor da de către conducătorii unităților cu privire la îngrijirea și alimentarea pasărilor.

Calcul de rentabilitate și planul de acțiune pentru îmbunătățire.

Pentru a putea face un calcul cât se poate mai precis pentru aflarea rentabilității acțiunii de îmbunătățire trebuie să distingem între rentabilitatea stațiunii avicole, ce se va înființa și conduce în cont propriu de către unități și între rentabilitatea crescătoriilor individuale ale locuitorilor.

Luând ca bază o cooperativă, care are 100 membri crescători de pasări, organizarea stațiunii avicole se va face în felul următor:

Îmbunătățirea pasărilor autohtone se poate face ori prin introducerea unei rase de pur sânge în crescătoriile țărănești și eliminarea pasărilor autohtone, ori prin încrucișarea rasei autohtone cu cocoși de rasă selecționată pentru obținerea unui tip constant de găină. Metoda de creștere cea mai recomandabilă este creșterea în rasă pură, prin urmare această metodă se va putea aplica și la îmbunătățirea crescătoriilor de pasări în gospodăriile țărănești.

Presupunând, că toți membrii cooperativei au în mediu 20 găini și 2 cocoși de reproducție, care număr se păstrează în tot cursul anului, rezultă, că numărul total al paserilor membrilor cooperativei este de 2200, ce trebuie să fie înlocuit cu o altă rasă de pur sânge. În micile și mijlociile gospodării este recomandabil să se crească o rasă, care să fie bună ouătoare și să fie bune și de carne, cum este rasa Rhode Island mult răspândită în toate țările. Uniunea Camerilor de Agricultură pentru îmbunătățirea aviculturii țărănești a ales introducerea în pur sânge a rasei Rhode Island, prin urmare și noi trebuie să ne conformăm de măsurile luate de către această Uniune și să recomandăm unităților cooperative, ca în stațiunile avicole cooperatiste să procure numai găini de rasă Rhode Island, care este foarte apreciată atât ca găină bună ouătoare, cât și bună de carne.

Stațiunea avicolă, ce se va înființa de către cooperativă trebuie să fie organizată așa fel, că în timp de trei ani să poată distribui locuitorilor membri un număr de ouă de reproducție necesar pentru clocit. Intrucât clocitul artificial nu se poate recomanda deocamdată la sate, stațiunile avicole la începutul organizării lor nu vor face altceva, decât procurarea a unui număr de 20 găini și a 2 cocoși de rasă Rhode Island dela o crescătorie recunoscută și recomandată de către Camera de Agricultură și cres-

cându-le în mod rațional în cont propriu să distribuie ouăle de reproducție produse de aceste găini timp de trei ani. Distribuirea se va face în ordinea înscrierilor potrivit regulamentului de funcționarea stațiunii avicole în schimbul aceluiaș număr de ouă produse de găini comune din localitate. Ouăle primite în schimbul ouălor de reproducție cooperativa le va vinde pe piață cu prețul zilei. Locuitorii, cari au primit ouă de reproducție dela stațiunea avicolă prin semnarea unui act se obligă, că ouăle le vor întrebuința numai la clocire și că din crescătoria lor vor elimina atâtea găini de rasă comună, câte puici vor ieși din ouăle de reproducție. Prin metoda aceasta în timp de trei ani pe lângă o obligativitate și solidaritate cooperatistă se va putea introduce la toate gospodăriile țărănești rasa Rhode Island și se va putea dubla producția de ouă în mod automat. Având în vedere, că cele 20 găini, ce se vor procura de către cooperativă anual vor produce minimum 120 buc. de ouă de reproducție pe cap de găină, adică în total cca. 2400 ouă, prin distribuirea acestui număr de ouă în timp de trei ani îmbunătățirea crescătoriilor țărănești se va putea face cu toată probabilitatea. Este dela sine înțeles, că acțiunea de îmbunătățire trebuie să fie înțeleasă de toți cooperatorii și aplicată la toate gospodăriile.

După cele expuse mai sus bugetul de exploatare al stațiunii avicole în primii trei ani se va înfățișa precum urmează:

<i>Buget de exploatare întocmit</i>			
Venituri:	<i>pentru creșterea a 20 găini și a 2 cocoiși.</i>	Cheltuieli:	
Din vânzare a 2400 ouă de consumație aduse în schimb de membri a 2 lei.	4800	Fond amortisment 10% asp. valorii unui coteț de lemn sistematic, ce va costa lei 5000	500
		Hrana a 22 păsări timp de 1 an a 160 lei	3520
		Cheltuieli de îngrijire, chirii etc.	500
		Dobânzi 10% asp. prețului găinilor 22/250	550
<hr/>		<hr/>	
Totalul veniturilor:	4800	Totalul cheltuielilor:	5070
Deficit	270		

Deficitul arătat mai sus este numai probabil și poate să nu existe de loc prin faptul, că prețul ouălor variază, însă luând în considerare, că membrii nu plătesc nici o diferență de preț între prețul oului de reproducție și oului dat în schimb, cooperativa poate încasa la caz de nevoie câte 1 sau 2 lei după fiecare bucată de ou de reproducție pentru echilibrarea bugetului.

Bugetul exploatareilor țărănești înainte de acțiunea de îmbunătățire și după trei ani se va înfățișa precum urmează:

<i>Buget pentru exploatare a 22 păsări neselecționate.</i>			
Venituri:		Cheltuieli:	
1200 buc. ouă, din care 400 buc. se întrebuințează la clocire, rămân de vânzare 800 a 2 lei 1600		Hrana a 22 păsări pe timp de 1 an a 140 lei	3080
Prețul a 200 pui de 3 luni a 25 lei	5000	Hrana a 200 pui pe timp de 3 luni a 15 lei	3000
7 găini de vânzare a 70 lei	490	Îngrijire, chirii	
		Amort 30% asupra valorii găinilor 22/40	144
<hr/>		<hr/>	
Totalul veniturilor:	6880	Totalul cheltuielilor:	6224
		Beneficiu	656

Valoarea a 22 păsări a 40 lei este în total lei 880.

*Buget pentru exploatare a 22 păsări
selecționate.*

Venituri:

Producția de ouă 20/120 total 2400, din care scăzând 400 pentru clocit, rămâne de vân- zare 2000 à 2 lei	4000
200 pui de 3 luni à 30 lei	6000
Prețul à 7 găini de 3 ani à 80 lei	560

Totalul veniturilor : 10560

Cheltueli:

Hrana a 22 păsări pe timp de 1 an à 150 lei	3300
Amort. 10% asp. valorii unui coteț de lemn sistematic . . .	500
Hrana a 200 pui pe timp de 3 luni à 20 lei	4000
Amort. 30% asupra valorii a 22 găini 22/80	523
Ingrijire, chirii, etc.	

Totalul cheltuelilor : 8328

Beneficiu net . 2832

Valoarea a 22 păsări de reproducție à 80 lei este în total lei 1760.

Prin comparația celor două bugete arătate mai sus rezultă deosebirea enormă, ce există între rentabilitatea unei crescătorii țărănești cu găini de rasă comună și cu găini de rasă pură, prin urmare trebuie să încurajăm cu toate mijloacele, ce ne stau la îndemână acțiunea îmbunătățirii creșterii pasărilor în gospodăriile țărănești, pentru că orice întârziere va aduce consecințe dezastruoase în viața economică a populației rurale.

În calculul de rentabilitate, ce am încercat să-l scot în evidență, desigur, că pot fi mici erori în plus sau în minus, însă în orice caz este un lucru de reținut, că din creșterea a 22 păsări de rasă bună o familie de țaran cu ușurință poate realiza suma de 2500—2800 lei beneficiu anual, care în raport cu 100 familii face la un loc suma de 283.200 lei beneficiu net față de sumă totală de 176.000 lei, ce reprezintă valoarea a 2200 buc. de păsări socotind cu 80 lei bucata.

Având în vedere, că printr'o creștere și selecțiune sistematică numărul de 120 de ouă, cât am calculat în mediu, producția unei găini se va putea ridica până la 150—180, este evident, că beneficiul va fi și mai mare.

Dacă am putea reuși, ca din cele câteva mii de unități cooperative, ce funcționează în România numai 1/3 parte să urmeze calea arătată mai sus, îmbunătățirea creșterii pasărilor ar lua un avânt foarte apreciabil și cooperația română s'ar putea mândri cu încă un succes mare, că în actuala criză și depresiune economică a putut contribui la salvarea situației populației rurale.

Cooperația prin înființarea stațiilor avicole și după trecerea timpului de 3 ani, necesar pentru aplicarea planului de mai sus, va putea acționa în promovarea aviculturii prin organizarea valorificării ouălor și a pasărilor, stațiile avicole vor continua activitatea lor de îndrumare și potrivit scopului lor vor depune toată stăruința pentru ridicarea producției de ouă la maximum posibil.

BILANȚURI DE SOCIETĂȚI COOPERATIVE

No. curent	Numele unității	Comuna	Județul	Anul înființării	Situația la 31 Decembrie 1930										
					No. membrilor	Capital social		Fond rezervă		Depuneri spre fructificare		Imprunuturi acordate		Beneficiar net	
						Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.
1	B. p. „Zece Maiu“	Decea	Alba	1925	55	138.620	—	11.243	—	9 110	—	648.833	—	30.135	—
2	„Ajutorul“	Blandiana	„	1925	97	114 327	—	5.720	—	172.451	—	493 050	—	29.763	—
3	„Ceicana“	Ceica	Bihor	1923	159	101 619	—	12.416	—	23.415	—	178.750	—	11 524	—
4	„Poiana D-niței“	Bolc	„	1925	—	68.505	—	28 582	—	28.864	—	310.464	—	19.532	—
5	„Seleușeana“	Seleuș	„	1925	—	53 700	—	1.091	—	162.452	—	248 530	—	21.199	—
6	C. a. „Bistra“	Marghita	„	1927	56	81.365	—	10 620	—	—	—	—	—	9.948	—
7	C. c. „Piclenana“	Picleu	„	1921	83	34 085	—	36 698	—	—	—	—	—	11.533	—
8	„Iuliu Peter“	Barunlaca	„	1922	51	8.533	—	31.547	—	—	—	—	—	12 488	—
9	C. f. „Prislapul“	Săliște de Va, cău	„	1929	93	238.000	—	1 860	—	—	—	—	—	37 480	—
10	B. p. „Infrațirea“	Hărman	Brașov	1928	—	118 700	—	14.961	—	320.743	—	567. 80	—	28.462	70
11	„Bucșoiul“	Râșnov	„	1924	150	304.501	—	32 941	—	1,119 310	—	1,878.000	—	74.397	—
12	„Bârșă“	Sânpetru	„	1926	—	139.308	21	9 611	—	530 160	—	716 699	—	19.120	22
13	„Făgățeana“	Ghimiș-Făget	Ciuc	—	—	119.000	—	—	—	—	—	60 600	—	7.189	—
14	„Bedeciana“	Bedeciu	Cluj	1926	—	84.673	—	10.710	—	13 282	—	290.130	—	11 639	—
15	„Grădiștea“	Bologa	„	1924	—	206 169	—	14.238	—	253 384	—	941 860	—	31.011	—
16	„Boșșana“	Boșșă	„	1923	—	96.507	—	8 223	14	39.709	—	390 510	—	26.022	86
17	„Cluj-Mănăstur“	Cluj	„	1922	201	379 200	—	21.711	89	47 846	50	1,850 270	88	13.510	—
18	„Nădejdea“	Miheș	„	1924	193	281.763	—	17 600	—	60.732	—	1,069.410	—	30 925	—
19	C. c. „Frăția“	Sâmbăta de jos	Făgăraș	1925	113	79 137	—	33 166	84	—	—	—	—	10.118	37
20	„Drăgușelul“	Drăguș	„	1907	277	116 720	—	19 606	82	—	—	—	—	10 317	40
21	„Brâncoveana“	Sâmbăta de sus	„	1921	140	50.097	84	28.232	88	—	—	—	—	6.491	—

22	C. c.	„Rucăreana“	Rucăr	Făgăraș	1923	66	22 363	—	12.620	—	—	—	9.773	92
23	„	„Mândreana“	Mândra	„	1922	109	93.192	50	50 224	—	—	—	16 002	50
24	B. p.	„Lumina“	Hodac	Mureș	1922	310	434.924	—	32 206	—	362 488	1,613 850	50.757	—
25	„	„Progresul“	Iclandul	„	1923	255	780 389	—	47 473	—	212 363	2,848 800	36 178	—
26	„	„Râpca“	Râpa de jos	„	1927	140	141 840	67	23.315	—	186.237	465 750	20.731	—
27	„	„Odorheiul“	Odorhei	Odorhei	1927	—	286 500	—	11 547	50	357 699	1,118 977	44 835	—
28	„	„Nord-Vest“	Satu-Mare	Satu-Mare	1930	—	440 000	—	17.600	—	131 502	620.885	14 627	—
29	„	„Furnica“	Teocul de jos	Someș	1928	71	96.211	—	3.248	70	—	367.800	22.992	—
30	„	„Stejarul“	Poiana Parcului	„	1924	—	204.400	—	—	—	—	229 961	33.985	—
31	„	„Ciccul“	Ciceu Corabia	„	1922	193	336 505	—	29.298	75	41.253	1,128.950	26 087	—
32	„	„Ajutorul“	Sebeșul de sus	Sibiu	1922	—	145.059	—	28.697	—	1,040 309	1,295 043	49 356	—
33	„	„Plugarul“	Apoldul de jos	„	1924	—	59.561	—	42.756	—	832.156	1,418 424	46 025	—
34	„	„Vița de vie“	Apoldul de sus	„	1928	—	30.075	—	—	—	215 292	628 530	45.672	—
35	„	„Sebeșana“	Sebeșul de jos	„	1926	—	154.033	—	6.889	—	792.340	951.760	50.847	—
36	„	„Deșteptarea“	Agârbiciu	T.-Mare	1913	—	200.000	—	60 704	—	864 254	2,012 120	51 757	—
37	„	„Buiana“	Buia	„	1927	143	164 000	—	5.500	—	217 331	961 855	38.184	—
38	„	„Frăția“	Cața	„	1926	—	201 422	—	12.240	—	728 299	1,136 570	27 939	—
39	„	„T. Cipariu“	Panade	T.-Mică	1925	117	119.741	—	13 765	25	85 397	474 320	32.027	25
40	„	„Infrățirea“	Cornești	„	1923	—	176 710	—	23.789	—	213.160	1,213 750	23.012	—
41	„	„Viitorul“	Dumbrăveni	„	1929	—	109 835	—	—	—	152.654	494.449	28 422	50
42	„	„Săuceleana“	Săucei	„	—	166	219 048	—	21.412	—	180 537	881 382	28.261	30
43	„	„Viitorul Plug.“	Micfălău	Trei-Scaune	1928	—	140.500	—	5.052	—	170.507	395 310	31.529	—
44	„	„Bistreana“	Bistra	Turda	1925	—	44 720	—	3 602	—	539 842	679.800	18 588	—
45	„	„Invierea“	Călărași	„	1925	97	206 707	—	15.402	—	151 989	422.170	13.486	69
46	„	„Sălcinana“	Sălcina de jos	„	—	111	58.750	—	6 120	—	604.249	652.414	31.057	38
47	„	„Luneana“	Luna	„	1924	166	110.138	—	16 127	—	92 060	643 157	23.249	—
48	„	„Progresul“	Poiana	„	1924	78	140 474	44	17 828	72	106 888	502.140	20 931	97
49	„	„Periceicul“	Periceiu	Sălaj	1923	90	120.513	—	16 104	—	4.055	308.695	7.665	—
50	„	„Victoria“	Vurpăr	Sibiu	1923	72	41.686	—	21.637	—	270.047	622 322	33 168	—

Dela Uniunea de cooperative „Ardealul“

Ședința cons. de administrație al Uniunii din 24 Sept. 1931.

Prezenți la ședință dnii: dr. V. Jinga, președinte, I. Modrigan, vice-președinte, C. Cipău, V. Pop, A. Ghilea, M. Sasu, E. P. Bota, I. Pescariu, Oct. Pop și Aug. Folea consilieri și D. Cartianu director, secretar.

Absenți: dnii I. Ciolan și Gh. Rusu.

I. D-l președinte deschizând ședința, se citește procesul verbal al ședinței precedente din 6 Iulie a. c., redactat după minuta semnată, luându-se în discuție dispozițiile date atunci, astfel:

1. Situația dlor consilieri M. Sasu și P. Cipău, fiind neclară li-se prelungeste termenul acordat până la 1 Noembrie a. c. pentru legala reprezentare.

2. Ratificându-se numirea făcută de comitet pentru funcția de casier în persoana dlui institutor Ion Pescariu din Cluj, vice-președintele Uniunii, se alege în locul dsale ca vice-președinte d-l I. Modrigan.

II. Domnul director D. Cartianu citește referatul său înregistrat la Nr. 4277 din 1931 de care luându-se cunoștință se hotărăște:

1. Se delegă cu unanimitate d. președinte V. Jinga, să reprezinte Uniunea la adunarea dela 27 crt. la Oficiul Cooperăției pentru alegerea a 3 reprezentanți ai mășării în Consiliul General al Cooperăției, conform procesului verbal, separat încheiat în dublu exemplar.

2. Se ia cunoștința de punctul 2 din referat privitor la expunerea inspecțiilor făcute de Uniune, cum se găsesc unitățile inspectate și greutatea încasării contribuțiilor la Uniune.

3. Se ratifică punctul 3 relativ la plata de către unitățile inspectate a cheltuielilor de inspecție făcută peste 5 zile dacă nu se acopăr din contribuția unității respective conform hotărârei comitetului din 26 August, raportându-se Oficiului pentru aprobare, cauzele fiind neglijența conducătorilor.

4. Se ratifică numirea celor 3 organe de control proprii: G. Cazan, N. Coltofeanu și Dumitru Magdaș, făcută de Comitetul organizării.

Reportiția organelor de control pe circumscripții propusă de d. director, se va rezolva de comitetul organizării.

5. La punctul 5 din referat se ratifică hotărârile comitetelor până la zi. Plățile efectuate de d-l casier I. Pescariu membru în consiliu, se vor verifica de Comitetul organizării, după care se vor ratifica de consiliu.

6. Se aprobă procesul verbal al conferinței din 4 Septembrie cu organele de control, care s'a cetit.

7. La punctul 9 din referat că mai sunt 101 societăți din cele 666 afiliate Uniunii, care nu și-au pus de acord statutele cu legea pentru organizarea cooperăției, se hotărăște a se da o ultimă circulară unităților prin luna Octomvrie dându-se un termen ultim, după care se vor aviza administrațiile financiare și justiția că nu mai sunt cooperative spre a nu mai beneficia de avantajile impozitelor și șterge din registrele judecătorilor calitatea de cooperativă.

III. Se ia act de adresa Oficiului Nr. 19.679 din 1931 în privința delegației organelor de control, să studieze la fața locului posibilitatea de cumpărare spre exploatare a materialelor lemnoase, după terenurile ce se vor da ca izlazuri.

Se aprobă măsura luată de comitetul organizării la 23 crt. de a se scrie Oficiului, că am delegat pe d. inginer Cioc să meargă la cooperativele forestiere respective, lucrând 25 zile în Septembrie și de a se scri tuturor uni-

tărilor în raionul cărora sunt pădurile, cerându-le să ne răspundă urgent, și a se comunica și organelor de control la conferință. D-l director D. Cartianu arată situația grea financiară a Uniunii rugând consiliul să ia măsuri.

IV. Adresa Oficiului Nr. 19.303 din 1931 prin care ne anunță că putem da dispoziții organelor detașate de Oficiu să lucreze cel puțin 25 zile lunar, dacă avem fonduri, Oficiul neplătind decât 7 zile ca și până acum; se hotărăște: pentru luna Octombrie a. c. se va face itinerar pentru 25 zile, pentru mai departe vom hotări ulterior.

V. Domnii consilieri Folea și Modrișan cer a se interveni la Oficiu pentru scutirea cooperativelor de legea registrului firmelor, ceea ce se aprobă urgitându-se modificarea legii.

VI. Domnul președinte roagă pe d-nii consilieri să prezinte referate Uniunii cu chestiuni cooperatiste și să semnaleze fraudele și evenimente mai importante din mișcarea coop. din circumscripția respectivă a fiecăruia.

VII. Domnul președinte face o amplă expunere a crizei financiare în general și cooperatiste în special, arătând între altele că, creditul agricol de reescont al Băncii Centrale Cooperative la Banca Națională a României i s'a tăiat.

Arată chestiunea cesionării de către Casa Autonomă a Monopolurilor a distribuției produselor pe toată țara unui consorțiu de instituții capitaliste cooperativa neputând obține subconcesia pentru nici un județ în Transilvania.

Se propune a se cere dela Stat prin instituțiile competente, concesiunea celorlalte produse monopolizate, pentru a se da un venit cooperativei, nu comercianților particulari de multe ori streini.

VIII. Domnul I. Modrișan expune în rezumat cele discutate la conferința ținută de Banca Centrală Cooperativă, în luna Septembrie la Cluj, cu reprezentanții federaționale și băncilor populare mai mari în privința organizării.

IX. Cererea băncii populare „Elena Doamna” din Hăpria, județul Alba, înregistrată la Nr. 3549 din 1931 de a i se scdea contribuția având venituri slabe nu i se aprobă.

Pentru care s'a încheiat prezentul proces verbal.

***

Comitetul de organizare și propagandă. Ședința dela 22 Iulie a. c. s'a ținut cu participarea d-lor Dr. V. Jinga, I. Modrișan și I. Pescariu, la ședințele dela 31 Iulie și 8 August, au luat parte d-nii I. Modrișan și I. Pescariu. Ședințele dela 26 August, 10 și 23 Septembrie a. c. s'au ținut cu participarea d-lor Dr. V. Jinga, I. Modrișan și I. Pescariu.

Comitetul hotărăște următoarele:

Coop. forest. „Unirea” Râșnov-Brașov. Să se reglementeze ordonanțarea plăților să se caute alt obiect de exploatare, să se urmărească debitorii cooperativei pentru datorii plus dobânzi, iar depozitele eventuale de numerar se vor depozita la bănci sigure.

Coop. agr. „Bărsana” Râșnov-Brașov. Se acordă viza tabloului de debit și buget.

Coop. forest. „C. B. Oteteșanu” Vlădeni-Brașov. În baza art. 35 din statut, și având în vedere că vânzarea nu este rentabilă, nu se aprobă contractul de vânzare-cumpărare.

B. p. „Isvoarele” Iara-Turda. Și unitățile cooperative sunt obligate să ceară înmatricularea în registrul de comerț; în această chestiune se găsesc amănunte în Nr. 7—8 al revistei „Tribuna Cooperatiei Ardelene” din anul curent.

Coop. agr. „Arieșul” Câmpia-Turzii—Turda. Să ni se trimeată o dare de seamă amănunțită, asupra activității actuale și în viitor a cooperativei.

Coop. agr. „Leguma” Oradea. Se delegă un organ de control, care să cerceteze dacă cooperativa, nu ar putea să-și continue îndată, sau nu peste mult timp activitatea, găsindu-se un nou obiect de exploatare, date fiind mijloacele bănești de care dispune cooperativa, și inventarul actual.

Coop. cons. „Piatra Craiului” Zărnești—Brașov. Statutul adoptat în adunarea generală din 6 Aprilie 1930, trebuie autentificat mai târziu de Jude-

cătoric, nefiind autenticat, adunarea generală din 14 Febr. 1931 nu are valoare legală și statutară, deci nu se poate da aprobare.

B. p. „Unirea” Olteț—Făgăraș. Să se țină cont de îndrumările date de d-l inspector Andreescu. Idem coop. cons. Beșimbăceana.

Uniunea de cooperative „Moldova” Iași. Tot excrocul Stoica a excrocat și unitățile din raza noastră pe lângă alți excroci; s'a comunicat unităților noastre, ca nici un ban să nu se dea nimănui personal, ci totul să se trimită direct Uniunii numai prin poșta și bănci.

B. p. „Bucșoiul” Râșnov—Brașov. În cauza pretinsului controlor Nucleșcu care a încasat suma de lei 5000 drept contribuție pentru Uniune, să se sesizeze parchetul. Idem b. populare „Oltul”, Miercurea Ciuc. „Economul”, Mohu—Sibiu „Mureșul”, Sâncraii de Mureș—Mureș în cauza excrocului Stoica. Idem b. p. „Beclereana” Beclean—Făgăraș în cauza excrocului Pa-raschiv Vasilescu.

Coop. cons. „Frăția” Sâmbăta de jos—Făgăraș. Vânzătorul să nu dea pe credit decât persoanelor aprobate de consiliu prin proces verbal, și până la suma fixată de consiliu; încasările se vor vărsa zilnic casierului cooperativei.

B. p. „Plugarul” Sâmbăta de jos—Făgăraș. Să se mărească capitalul social, sau răspunderea proporțional cu angajamentele (depuneri credite) iar consilierii și censorii, să nu ridice sume mari, disproporționate cu capitalul vărsat de ei și mijloacele băncii.

Casa Autonomă a Pădurilor Statului București. Publicația de licitație privitoare la pădurea „Arșița-Jidice” ocolul Ronișoara—Maramureș s'a trimis în original Federației Maramureș pentru a înștiința la rândul-i cooperativele din raionul său.

Coop. agr. „Albina” Ineni—Trei-Scaune. Se ia notă de afiliere la Uniune; să se trimeată situația ultimă de cassă, bilanțul pe 1930 și o balanță de verificare.

B. p. „Iârseana” Iârșeni—Făgăraș. Certificatul judecătoarei nu dovedește existența legală a băncii; cota de contribuție la Uniune este prevăzută de lege și unitățile care nu vor să o plătească pierd calitatea de cooperativă.

B. p. „Dealul cu Brâu” Hădăreni—Turda. Nu se admite nici o scădere din contribuția legală la Uniune, să se trimeată contribuția neîntârziat.

Coop. forest. „Brădetul” Căpâlna—Alba. Să se convoace adunarea generală punându-vă de acord cu legea, în caz contrar veți pierde dreptul de cooperativă.

Coop. forest. „Măgura Codlei” Codlea—Brașov. Pe viitor la orice vânzări, să se dea o mare publicitate, întrucât aceasta indică prețul și împacă pe societari.

Coop. „Unirea Plugarilor” Soroștin—Târnava-Mare. Vă veți conforma întru toate statutului cooperativei.

B. p. „Tărtăreana” Tartana—Alba în constituire. Se restituie statutele pentru a se majora capitalul social.

B. p. „Corbul” Corbi—Făgăraș. Să se asigure depunerile, iar polițele se vor preschimba la fiecare prelungire.

B. p. „Stejarul” Poiana Porcului—Someș. Ne veți ține în curent cu măsurile luate și mersul lichidării.

B. p. „Vișteana” Viștea de sus—Făgăraș. În decurs de 15 zile să se aducă portofoliul la curent. Idem b. p. „Drăgușana” Drăguș—Făgăraș.

Coop. cons. „Prevederea” Codlea—Brașov. Vă veți conforma obligațiilor puse la inspecție de d-l controlor Alexandrescu raportându-ne în ce formă le veți executa.

Idem coop. forest. „Măgura Codlei” Codlea—Brașov la inspecția dlui subinspector inginer Cioc.

Coop. „Drăgușelul” Drăguș—Făgăraș. Ne veți înainta raport lunar despre încasări.

Coop. „Învățătorilor” Aiud—Alba. Să se comunice de urgență hotărârea adunării generale privitor la lichidare.

B. p. „Răpeana” Răpa—Mureș. Să ni se comunice hotărârile adunării generale dela 2 August crt. cerută de 72 societari.

Coop. transp. „Bran“ Bran—Braşov. Se aprobă modificarea părţii sociale prevăzută în statut dela 1000 lei la 500.

Coop. cons. „Vezendiana“ Vezendin—Sălaj. Nefiind afiliată nu se poate lua în considerare modificarea statutelor; prevederile statutare referitoare la mărirea părţilor sociale şi la destinaţia fondului de rezervă nu pot fi decât cele prescise de lege.

B. populare „Muncitorul“ Şimleul-Silvaniei şi „Munca“ Huseni—Sălaj. Pentru fuzionare vă veţi conforma art. 50 şi 57 din legea pentru organizarea cooperatiei.

Coop. cons. „Viştea-Mare“, Viştea de sus „Gridana“, Grid b. populare „Semănătorul“, Galaţi şi „Bună Înţelegere“ Şona din jud. Făgăraş. Se va ţine cont de obligaţiile puse de d-l inspector Andreescu la inspecţia.

B. p. „Văleana“ Şinca-Nouă — Făgăraş. Consiliul de administraţie să-şi asume răspunderea pentru creditele acordate, comunicându-ne în ce proporţie sunt ele sigure, sau nu, şi împrumuturile luate cu dobânzi exagerate să se lichideze.

B. p. „Radu Negru“ — Făgăraş. Societarii să verse din capital mai mult.

Coop. balneare „Covasna“ Covasna—Trei-Scaune. Consiliul comunal este rugat să ţină seamă la arendarea izvorului de apă minerală „Horgas“ de caracterul obşteşc al cooperativei.

B. populare „Lisa“, Lisa şi „Pojarţeană“ Pojarţa—Făgăraş. Pentru contribuţia legală la Uniune veţi fi daţi în urmărire.

B. p. „Stana“ Stana—Cluj. Justificarea soldului cum s'a făcut nu ne mulţumeşte; ne veţi raporta în 10 zile cine a ridicat dela bancă împrumuturi în 1931, şi când? ne veţi trimite o copie de pe borderoul de depuneri şi capitalul social la zi, cu retragerile specificate pentru acestea, comunicându-ne în contul cărui an s'au trimes dobânzile Federalei „Zorile“ prin poştă.

Se vizează cu modificări statutele noi adoptate de b. populare „Henicul“, Prundul Bărgăului—Năsăud „Valea Bistrei“, Ciutelec—Bihor „Dacia“, C. F. R. Satu-Mare Hârseana, Hârşeni—Făgăraş şi coop. cons. „Coşciana“ Coşci—Sălaj.

B. p. „Gelu“ Tihău—Sălaj. Se aprobă modificarea adusă statutului.

Se vizează statutele de constituire ale următoarelor unităţi: b. p. „Creditul Funcţionarilor Publici“ Târgu-Mureş. şi coop. consum „Solidaritatea“ Cluj.

Obştea „Unirea“ Boroşneul-Mic, Valea-Mare Trei-Scaune. Se aprobă afilierea la Uniune.

B. pop. „Ilva“ Ilva-Mare—Năsăud. Se atrage atenţia asupra imposibilităţii lichidării depunerilor, luându-se măsuri grabnice.

Coop. „Luncşoreana“ Luncşoara—Bihor. Să se pună în totul de acord cu legea până la 1 Noemvrie a. c. contrar se lichidează.

Coop. şcolară „Luceafărul“ Şimleul-Silvaniei—Sălaj. Se dă viza de evidenţă referindu-ne asupra activităţii.

B. p. „Stejarul“ Vaşcău—Bihor. Se aprobă modificările aduse statului.

B. p. „Izbânda“ Lunca de sus—Ciuc în constituire. Se vizează statutele cu condiţia de a se majora capitalul social la 50.000 lei până la 31 Decembrie a. c.

Coop. agr. „Unirea“ Lăpuş—Someş în constituire. Se va strânge un capital social de cel puţin 80.000 lei mărindu-se numărul membrilor şi apoi se vor lua în considerare statutele.

Coop. şcolară „Unirea“ Ceheiu—Sălaj în constituire.

Se dă viza de evidenţă referindu-ne asupra mersului cooperativei.

Coop. cons. „Bucegiul“ Râşnov—Braşov. Se vor executa întocmai îndrumările date la inspecţie de d-l controlor Alexandrescu şi ni se va comunica data pentru care s'a convocat adunarea generală pentru descărcarea de gestiune şi luarea măsurilor de asanarea cooperativei.

B. p. „Traian“ Dumbrava—Turda. S'a primit dosarul cu actele adunării generale pentru gestiunea anului 1930.

Se mai iau hotărâri şi asupra altor chestiuni de organizare şi propagandă.

Pentru cooperativele forestiere. Unele cooperative forestiere înaintează direct Casei autonome a pădurilor Statului cereri privind pădurile ce le-au avut sau le cer spre exploatare.

C. A. P. S. cere totdeauna, înainte de-a hotări, avizul Oficiului național al cooperativei care nu-l poate da nefiind puse în cunoștință de către cooperative. Orice asemenea cereri trebuiesc înaintate prin intermediul O. N. A. C. și chiar dacă se trimit direct să fie încunoștințat și Oficiul de conținutul lor; în caz contrar rezolvarea acestor cereri întârzie sau nu se face deloc.

***

Această circulară se va citi imediat
în ședința Consiliului de administrație.

Cluj, 8 Octomvrle 1931.

Circulara Uniunii nr. 2960—1931, cătră cooperativele din Ardeal.

Domnule Președinte,

Vă rugăm a lua cunoștință cu deosebită atenție de cele menționate în această circulară și a verifica imediat care din punctele arătate mai jos nu sunt executate de instituția Dv., luând măsuri urgente de îndeplinire.

I. — Contribuția legală pentru Uniune.

Cu circulara n-rul 2173/6—VII—1931, aducându-vă la cunoștință procentele fixate de adunarea generală din 27 Iunie a. c., v'am arătat totalul contribuțiilor ce ne datorăm pe anul curent și restanța din anul 1930, suma ce urma să ne trimiteți în termen de o lună, conform art. 77 din Legea cooperăției.

Cum până astăzi nu le-am primit, în total sau în parte, ne mai având fonduri pentru acoperirea speselor cu personalul exterior și interior, conform hotărârei consiliului de administrație din 24 Septembrie a. c., ne vedem nevoiți a vă atrage atențiunea pentru ultima dată, că în cazul neprimirii contribuțiilor datorate Uniunii pe 1930 și 1931 până la sfârșitul lunii curente vom recurge la încassarea forțată prin perceptor, conform art. 77 Legea coop. al. ultim, potrivit legii de urmărire a veniturilor Statului.

Credem însă că vom fi înțeleși și nu veți aștepta astfel de urmăriri cari adaugă cheltueli de execuție în dauna unităților, pe lângă partea morală a faptului, ce trebuie înlăturat.

II. — Abonamentul la revista „Tribuna Coop. Ardelene”.

— Vi-s'a cerut prin aceeași circulară, dar cu regret constatăm că un număr însemnat de unități nu au răspuns cereril noastre.

Vă rugăm deci stăruitor a ne înainta imediat modesta sumă de Lei 200 — abonament anual pe fiecare din anii 1930 și 1931, pentru a vă putea comunica și mai departe informațiunile culese de Uniune, din întreg cuprinsul țării și streinătate și a vă da îndrumările necesare prosperării mișcării din Ardeal.

III. — Contracte de Angajamente.

In ultimele luni de inspecții la unități constatându-se multe lipsuri în seama gestionarilor diverselor

categoria de cooperative, comitetul nostru a hotărât a se atrage atențiunea conducătorilor tuturor cooperativeelor (inclusiv băncile populare) cari din cauza nerespectării statutelor și îndrumărilor organelor de control, sunt chemați în garanție în fața justiției până la complecta despăgubire a unităților pentru lipsurile constatate în sarcina gestionarilor angajați fără contracte de garanție.

Pentru înlăturarea acestor abuzuri din partea acelor cari, știind că nu au dat nici o garanție materială cooperativei pentru averea ce li-s'a încredințat spre administrare, lucrează cu foarte multă ușurință, vă rugăm ca imediat să convocați consiliul de administrație, care va hotărî totalul garanției ce trebuie să luați dela casierii, vânzătorii și orice fel de prepuși ai instituției d-vs., încheindu-se acte de garanție ce vor fi întabulate pe averea semnatarilor.

Acelora cari nu au avere imobilă le veți lua în păstrare valori ce le aparțin (livrete de depuneri, efecte de stat, etc.), biletele vitelor ce posedă, ori le veți reține din salariile lunare o cotă fixă până la formarea garanțiilor stabilite, obținând totuși la cei din urmă și acte de garanție semnate de garanți (cavenți).

Vă prevenim că nu se mai admit la inspecții gestionari vechi sau nou angajați fără acte de garanție, lipsa acestora dovedind puțina grije a conducătorilor față de fondurile ce are unitatea, căreia i-se vor retrage de către federale, B. C. Cooperativă, creditele acordate, pe lângă celelalte sancțiuni legale.

IV. — Prin circulara noastră No. 1193 din 6 Aprilie 1931, v'am arătat consecințele pentru unitățile întemeiate de 28 Martie 1929 cari nu și-au pus de acord statutele cu Legea pentru organizarea cooperativei. Aceste unități sunt în următoarele două situațiuni:

a) Unele cari încă nu ne-au înaintat statutele în triplu, adoptate de adunarea generală, dela care așteptăm fără întârziere depunerea lor, iar în caz că nu s'au votat de adunarea generală să o convoace imediat, spre a se adopta și remite la viză nouă cu toate formalitățile adunării generale în original (convocarea, dovezile de afișare, procesul verbal) și statutul vechiu.

Cine nu posedă statute ne va remite Lei 70.— prin mandat poștal spre a i-se trimite.

În caz că nu primim în curând nouile statute, vom în-cunoștința administrațiile financiare să nu mai acorde scă-derea impozitelor prevăzute de lege.

b) Altele, deși au statutele vizate, nu le-au depus ju-decătoriiilor pentru autentificare și obținerea certificatului de liberă funcționare, fără de care statutele nu sunt legale.

Vă rugăm deci a le depune imediat, iar după aceasta un exemplar ni se va înainta la Uniune și unul Oficiului pentru publicare în Buletinul Cooperației, conf. art. 33 L. coop.

Cu întoarcerea poștei sau cât mai neîntârziat vă rugăm a ne raporta măsurile ce ați luat pentru aducerea la în-deplinire a punctelor de mai sus cari vă privesc.

Asupra dispozițiilor de mai sus, Uniunea nu înțelege să mai revină în nici un caz, urmând ca cei ce nu le vor respecta să suporte neîntârziat sancțiunile prevăzute de lege.

Președinte, Dr. V. Jinga.

Director, D. Cartianu.

***

Dela sucursala din Cluj a Băncii Centrale cooperative.

Asocierea la B. C. C.

Banca Centrală Cooperativă face cunoscut unităților cooperative, că în vederea accelerării înscrierii ca asociate unitățile să înainteze Sucursalei din Cluj actele necesare împreună cu primul vărsământ de 20% din capitalul ce subscriu.

Pentru a evita întârzieri din cauza formelor incomplete, Banca Centrală Cooperativă comunică mai jos actele ce trebuiesc înaintate:

1. Cererea de asociere semnată de persoanele îndrituite a angaja unitatea, arătând numărul părților sociale ce subscrie, cum și felul cum depune primul vărsământ de 20% din părțile sociale subscrise.

2. Un exemplar al procesului verbal al consiliului de ad-ție prin care s'a decis asocierea. Acest proces verbal se va face în două exemplare, din care unul în registrul de ședințe și al doilea pe foaie volantă, care se va trimite.

3. Ultimul bilanț.

4. Balanța de verificare la sfârșitul lunii care precedează data cereii de asociere.

5. Lista asociaților cu arătarea capitalului subscris și vărsat de fiecare.

6. Un exemplar din statute.

7. 20% din capitalul ce subscrie, urmând a completa restul treplat în termen de un an.

Conform art. 6 din statutul Băncii Centrale Cooperative, unitățile cooperative (băncii populare, obștii, cooperative) vor subscrie părți sociale în raport cu numărul membrilor lor astfel:

până la	50 membrii cel puțin	1 parte socială de câte Lei	10 000
dela	51—224	2 părți sociale	" " " 10.000
dela	225—324	3 " " " "	" " " 10.000
dela	325—424	4 " " " "	" " " 10.000

și așa mai departe câte o parte socială de Lei 10.000.— de fiecare 100 membrii.

Unitățile cooperative membre ale fostelor Centrale: Centrala Băncilor populare și Centrala Cooperativelor de producție și consum, pot utiliza ca primvărsământ de 20% capitalul ce l'au vărsat la aceste Centrale. În cazul când acest capital ar fi mai mare decât primul vărsământ de 20%, va cere să i-se treacă suma întreagă în contul capitalului subscris.

C R O N I C A

Știri din Țară.

Conferința cooperatistă dela Cluj. În ziua de 18 August, a avut loc o conferință a cooperatiștilor ardeleni, la care au participat înafară de delegații federalelor și delegații centrului dela București.

Au fost prezenți dnii: Al. Nasta și preot V. Niculescu, membri în comitetul de direcție, V. Lepădatu membru în consiliul de administrație, insp. gen. I. Mihăilescu și dl prof. Popescu-Bălteni, dir. suc. Cluj B. C. C. Dela federale dnii: Ilie Duma (Infrățirea, Sibiu), prof. Enea Bota și Ion Modrigan (Zorile, Luduș), Iosif Moldovan (Zorile, Arad), N. Janul și G. Rusu (A. Mureșanu, Bistrița), G. Basca (Maramureșul, Sighet), Ion Tica (Crișul, Oradea); dela bănci pop.: I. Cozma (Vintilă Brătianu, Beiuș), dr. P. Popovici (Stejarul, Vașcău), Vasile Mureșanu (Gutinel, Baia-Mare), A. Șandru (Viștea), V. Pop (Gilău) și I. Cădea (Halmeu).

Au vorbit: pr. V. Niculescu, dnii: prof. Popescu-Bălteni, A. Nasta, Moldovan, Modrigan, insp. gen. Mihăilescu, Șandru, Duma.

Regretăm că din lipsă de spațiu nu putem reda discuțiunile interesante au avut loc.

Facem loc numai moțiunii aprobate:

Moțiune: Delegații federalelor întruniți în conferință cu reprezentanții Băncii Centrale Cooperative în urma discuțiunilor ce au avut loc au stabilit următoarele:

1. Conferința recunoaște necesitatea întocmirii bugetelor federalelor pe baze unitare, avându-se în vedere ca să se prevadă numai venituri reale iar cheltuelile să fie restrânse la cele strict necesare, pentru a asigura funcționarea serviciului, astfel ca federala să-și afirme un rol folositor în mișcarea cooperativă.

Din examinarea bugetului întocmit, care a fost supus discuțiunilor, conferința constată că acesta poate fi considerat ca îndeplinind toate condițiunile unui buget tip normativ, care să fie adoptat de toate federalele.

Plecând dela principiul că munca efectivă trebuie plătită în limita veniturilor reale și având în vedere necesitățile normale ale federalelor, conferința constată că, cadrul de funcționari necesar unei federale, este: director, casier, contabil, servitor și 2 revizori-contabili. Deasemenea se recunoaște că președintele consiliului are la unele federale un rol activ, pentru care trebuie să fie plătit. Acest cadru poate să fie mărit sau micșorat, însă numai în măsura măririi sau micșorării operațiunilor federalei.

2. Conferința recunoaște necesitatea fixării unor norme în ceceea privește salarizarea funcționarilor și quantumul diurnelor membrilor din consiliu și cenzorilor, astfel ca să se stabilească pentru fiecare federală un minimum și maximum de salarizare pentru fiecare categorie de funcționari și un minim și maxim pentru diurne, avându-se în vedere volumul operațiunilor federalei.

3. Tot deodată se recunoaște necesitatea stabilirii unui regim de stabilizare a situației funcționarilor din cooperatie și se ia act, că Banca Centrală Cooperativă se ocupă de această chestiune prin organizarea unor asigurări la o societate cooperativă specială, înființată în acest scop.

Se găsește necesară o uniformizare a executării chiar în amănunt a operațiunilor federalelor, operațiuni în majoritatea lor aceleași, pentru ușurarea executării însăși a acestor operațiuni, pentru economie de muncă și deci a cheltuelilor, cât și prin ușurarea controlului și a centralizărilor statistice.

Înfăptuirea este posibilă, folosind chiar federalele pentru studii chestiunilor de amănunt propuse, studii ce se vor coordona de B. C. C. iar

aplicarea ar putea fi precedată experienței ce s'ar face la una din federale. Numai astfel s'ar folosi sforțările izolate ale federaledor pentru promovarea tehnicii lor.

Conferința luând cunoștință de expunerea dlui inspector general I. C. Mihăilescu asupra politicii de credit și explicațiilor date de dnii consilieri Al. Nasta, preotul V. Niculescu și V. Lepădatu, se declară de acord cu principiile stabilite de B. C. C. și afirmă următoarele necesități:

1. Recunoașterea utilității și intensificarea creditului de întreținere cu dezeratul de a se reduce și simplifica formalitățile.

2. Stabilirea unei limite a creditului de rulment pe care federaledor să poată conta în operațiunile lor.

3. La creditele de exploatare, conferința recunoaște necesitatea ca aceste credite să fie restituite la termenele convenite și atât federaledor cât și Banca Centrală Cooperativă, trebuiesc să acționeze energie în această direcție.

4. In ceea ce privește creditele de investiție, se ia act ca pentru aceste credite în viitor se va face administrația creditelor vechi, după asanarea lor, numai prin federale, iar credite în viitor se vor acorda direct de B. C. C., dar administrația lor se va face prin federale și sub supravegherea lor.

5. Să se intensifice imediat operațiunile de depuneri spre fructificare, prin o cât mai susținută propagandă, și printr'o organizare temeinică a acestor operațiuni, în special prin crearea de disponibilități, depunând la B. C. C. o parte din depunerile spre fructificare și prin afectarea a o parte din creditul de rulment a federaledor la B. C. C. în mod special pentru acoperirea cererilor de retrageri din depuneri.

În urma discuțiilor ce au avut loc asupra asanării unităților cooperative, conferința recunoaște necesitatea stabilirii unor norme unitare pentru acordarea creditelor către unitățile cooperative pentru a asigura o justă distribuire, în raport cu puterea lor financiară.

Deasemenea se recunoaște necesitatea ca federaledor, de acord cu B. C. C. să stabilească norme și instrucțiuni pentru acordarea de credite, din partea unităților cooperative, către debitori individuali și să se întreprindă o acțiune comună de supraveghere a creditelor, pentru a asigura asanarea celor vechi — și o bună administrare a creditelor viitoare.

Constatănd situația portofoliului băncilor populare și lipsa de interes din partea unora dintre conducători, conferința recunoaște necesitatea organizării unui control eficace și unitar în mișcarea cooperativă și extinderea privilegiului acordat B. C. C. prin ultimul alineat al art. 13 și federaledor (în ceea ce privește urmărirea).

Totodată conferința constată că acțiunea de asanare a administrației unităților cooperative trebuie generalizată în sensul că și federaledor să fie avizate a îndeplini un rol de supraveghere a administrației unităților cooperative pentru întocmirea unor bugete echilibrate bazate pe venituri reale și cheltueli strict necesare.

În politica generală de dobânzi, cooperația trebuie să urmărească stăruitor și metodic o micșorare a dobânzilor ce se percep dela debitori, și având în vedere că rolul federaledor și Băncii Centrale Cooperative este acela de a înlesni creditul unităților cooperative fără a urmări nici un folos, ci numai acoperirea cheltuelilor de regie și crearea de disponibilități pentru fonduri de rezistență, atât Banca Centrală cât și federaledor, afirmă necesitatea și preocuparea continuă, ca dobânzile să fie micșorate, în raport cu mijloacele și posibilitățile.

***

Asociațiile regionale ale contabililor cooperatori. Contabilii cooperatori din țară s'au organizat în asociații profesionale; acesta e mijlocul cel mai bun de a-și apăra interesele, atât ale lor cât chiar și ale unităților. E absurd să se creadă că putem avea o cooperație înfloritoare fără o bună organizare tehnico-administrativă; și această organizare nu o pot face decât oameni cu pregătire specială așa cum sunt absolvenții de școli cooperatiste.

Asociația regională „Unirea” din Lugoj, care are până acum înscrșiși 79 contabilii cooperatori, ne comunică activitatea frumoasă ce o desfășoară

atât la centru cât și la secția ei pentru Sălaj și Satu-Mare. Contabilii să strângă tot mai mult rândurile. În apărarea intereselor lor cari merg mână în mână cu ale mișcării, vor avea totdeauna sprijinul Uniunii „Ardealul”, care acordă mare atențiune revendicărilor acestor harnici muncitori în ogorul încă prea înțelenit al cooperăției.

Din Streinătate.

Cooperăția americană. Uniunea federală a fermelor S. U. a anunțat stabilirea unei agenții de comerț (a 8-a) pentru marfa indigenă a fermierilor, The National Fruits and Vegetable Exchange, Inc. (Schimbul național de fructe și vegetale). Noua organizare centrală cooperativă este rezultatul unei săptămâni de consfătuire între reprezentanții proprietarilor mărfii cu experții uniunii fermelor.

Scopul organizației este de a elabora un plan de operațiuni și organizare ce poate îndeplini o funcțiune pentru comerțul național al fructelor și vegetalelor de export, ale cooperativei din diferite localități ale Statelor-Unite. Prin combinarea unui număr de grupuri cooperative într-o agenție centrală de vânzare, se speră că va fi posibil să se realizeze un serviciu mai bun de comerț, la un cost inferior celui ce-l au acum.

„The National Fruits and Vegetable Exchange” va acționa ca o agenție de vânzări asupra piețelor din întreaga țară. Va servi ca intermediu de distribuție a fructelor și vegetalelor adunate de cooperativele locale și regionale, cari acum lucrează independent. Pe lângă aceasta va servi vânzările în condițiunile de export, unde ar fi de dorit, ale cooperativei membre.

(Din revista „The Link”, Manchester, vol. 3, 23 Iunie 1931).

***

Cooperatorii turci. Ceeace urmează este extras dintr'un articol despre „Mișcarea cooperatistă în Turcia”, apărut în numărul din Iunie al **Revistei Cooperăției Internaționale**:

Un fapt remarcabil în istoria societății a fost vizita făcută recent de reprezentanții C. W. S. englezești în cursul sederilor în răsărit pentru cumpărarea de fructe. Aceasta nu a fost numai întâiul contact al societății cultivatorilor de smochine cu o organizare cooperativă a consumatorilor din altă țară, ci prima ocazie în care în Turcia se petrece ceva de felul acesta. Nu a fost un contact mărginit la o tranșacție comercială. Reprezentanții englezi ar putea face un tur de inspectare a așezămintelor „Tig Growers Society” în interiorul țării, vizitând depozitele în cari sunt primite și asortate fructele, plantele uscate și pădurile în cari sunt strânse smochinele actualmente. Vizita a fost o sursă de mare încurajare pentru societate și în revista ei lunară, „The Turkish Cooperator” se atrage atenția asupra sfârșirii constante a C. W. S. de a cumpăra direct din sursa primară de aprovizionare și înregistrează convingerea că consumatorii organizați și producătorii vor suprima în sfârșit sistemul intermediarului și vor stabili schimbul direct.

(Din revista „The Link”, Manchester, vol. 3, 23 Iunie 1931).

***

Ce înțelegem prin consumație? Problema neintrebunțării, spune d-l Norman Shigell, binecunoscutul scriitor în afaceri internaționale, într'un articol recent, este în mare măsură aceea a consumației care îngăduie să se țină pas cu producția ascendentă. Argumentul său este că în timp ce mult un stat primitiv omul este ocupat esențial de satisfacerea trebuințelor sale elementare, — hrană, adăpost, îmbrăcăminte, — prin procedee slabe și laborioase, în progresul civilizației vine un timp când aceste trebuințe primare pot fi aprovizionate în volumul necesar, și lasă tot mai mult un residuu de energie umană și timp să fie întrebunțate în mod util. Stagiul acela a fost deja atins, dar sub sistemul orb de azi, mașina de producție face șgomot, fără considerație asupra faptului că punctul acesta economic de abundență a fost atins în comoditatea produsă. Mașina distributivă, cu toate acestea, fără considerarea altui interes decât al ei, continuă — ori încearcă să continue, — să forțeze acumularea producției peste o piață saturată și este redusă la o stare de paralizie prin imposibilitatea muncii

Totdeauna comunitatea are trebuințe nesatisfăcute peste cari energia cruțată, prin mașinaria de salvare a muncii, ar putea fi întrebuințată. Cu creșterea facilităților de producție standarul de viață, în ridicare, va ține pas și consumația se va mări în alte direcții. Dintr'o concepție superioară a datoriilor societății se înființează noi servicii și acestea vor absorbi energia și efortul uman cruțat prin metodele de producție îmbunătățite. Serviciile dentare, medicale, și optice sunt primele printre acestea, și în direcția aceasta „consumația” comunității poate fi ridicată foarte întins și imediat. Educația și învățământul tehnic sunt servicii a căror consumație poate fi întinsă nedeterminat. Dacă munca pe care producția tehnică a cruțat-o și deplasat-o este de absorbit, ea poate fi numai prin împrăștierea ei în canale care aprovizionează cererea de servicii noi cari se nasc dintr'un standard de viață superior. Dacă extindem concepția noastră dela bunuri la serviciu, producția corespunzătoare va fi însărcinată cu amenajarea acestuia, și în acest câmp nu este de așteptat nici un pericol de supraproducție.

(Din revista „The Link”, Manchester, 23 Iunie 1931).

***

Raționalizarea germană duce la cooperatie. „Buletinul Ministerului de Agricultură”, o publicație a guvernului britanic, relatează faptul că unul dintre rezultatele depresiunii care a umbrit și împiedicat timp atât de îndelungat agricultura bavareză este o raționalizare pornită din necesitatea de reorganizare a industriei laptelui și faptul acesta a dus la multe eforturi, multe încercări de aplicare a principiilor de producție în masă și de vânzare centralizată (concentrarea vânzării). În modul acesta s'a dat un mare impuls întemeierii de asociații cooperative, atât de producători cât și distribuitori, și, în același timp a luat avânt fundarea de carteluri. În Allgau (regiune bavareză), de pildă, **Asociația de control a Uniunii industriale a laptelui** („Die Revisionsverband des Milchwirtschaftlichen Vereins”) cuprinde 300 asociații cooperative, de un fel și de altul.

Eforturile în direcția aceasta s'au extins și dincolo de Bavaria, mai ales în urma faptului că asociația „**Mecklenburgischer Genossenschaftsverband**”, în principiu, a ajuns deja la un acord cu „**Allgau Revisionsverband**”, asociația mai sus amintită.

Această fuziune este așteptată îndeosebi din necesitatea unei asociații, a cărei menire să fie: procurarea mijloacelor de creare de piețe pentru producția laptelui din Bavaria, partea nordică a Germaniei.

Organizarea vânzării cooperatie din Bavaria, „Mark”, (asociație a untului) și-a încheiat activitatea ei de o jumătate de an în 31 Dec. 1930. Rezultatele au fost considerate ca fiind foarte satisfăcătoare, 8574 (quintale) de unt, fiind un produs al unui număr de 50 de membri; cantitatea aceasta de unt a fost dispusă în bucăți pe un preț mai acceptabil decât cel mai bun unt de pe piața berlineză.

(Din revista „The Link”, Manchester, vol 3, Nr. 24, 16 Iunie 1931).

***

Școala internațională de cooperatie. A unsprezecea sesiune a acestei școli s'a ținut în orașul cooperativ Freidorf, aproape de Băle, Uniunea suedeză a cooperativelor oferindu-se să pună la dispoziția Alianței cooperatie internaționale, localurile și seminarul său.

Sesiunea actuală este frecventată de elevi veniți din 18 țări printre cari se numără: Belgia, Bulgaria, Dania, Germania, Franța, Anglia, Egiptul, Finlanda, Jugoslavia, Letonia, Elveția, Austria, Polonia, România, Suedia, Ungaria și Cehoslovacia.

Cursurile au o durată de două semestre. Ele constau din conferințe urmate de discuții în fiecare dimineață și vizite la stabilimentele cooperatie după masă.

Secțiunile au tratat despre cooperatie față de diferitele aspecte internaționale și în special despre cooperatia din Elveția și Cehoslovacia.

Patru elevi belgieni au fost trimiși printre propagandiștii cooperatori pentru a audia astfel de cursuri. Ei au făcut rapoarte asupra uneia dintre chestiunile tratate de profesori.

(La *Coopération belge*, Nr. 22, 1 August 1931).